

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Katolická teologická fakulta

Katedra teologické etiky a spirituální teologie

Bc. Blanka Hlaváčková, DiS.

**BENEDIKTINSKÁ ŘEHOLE PRO LAIKY
ANEB STÁT SE OBLÁTEM**

Diplomová práce

Vedoucí práce: ThLic. Pavel Vojtěch Kohut, Th.D.

PRAHA 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci s názvem „Benediktinská řehole pro laiky aneb stát se oblátem“ napsala samostatně a výhradně s použitím uvedených pramenů a literatury a že jsem ji nevyužila k získání jiného nebo stejného titulu.

Souhlasím s tím, aby práce byla zveřejněna pro účely výzkumu a soukromého studia.

V Praze dne 22. dubna 2011

Blanka Hlaváčková

Bibliografická citace

Benediktinská řehole pro laiky [rukopis] : aneb stát se oblátem : diplomová práce / Blanka Hlaváčková ; vedoucí práce: Pavel Vojtěch Kohut. -- Praha, 2011. – 72 s.

Anotace

Diplomová práce Benediktinská řehole pro laiky aneb stát se oblátem si klade za cíl přiblížit benediktinskou spiritualitu, jak se žije nejen uvnitř kláštera, ale i v běžném životě. Chce poukázat na to, že se v Řeholi vytvořené v šestém století nejedná o strohá zkostratělá pravidla, ale o živé návody jak se přiblížit skrze denní práci a modlitbu Bohu. Pozornost je věnována především benediktinským oblátům laikům, kteří žijí benediktinskou spiritualitu ve světě. Práce je členěna do tří hlavních kapitol, které postihují jak historický rámec života svatého Benedikta a vývoj Řehole, tak i konkrétní klíčové pilíře benediktinské spirituality, tak jak je mohou žít obláti. První kapitola pojednává o počátcích mnišství obecně a o životě zakladatele benediktinského řádu svatého Benedikta. Druhá kapitola popisuje historii oblátů, jejich formaci a duchovní růst. Poslední část je věnována otázce laiků v církvi, jejich spiritualitě a životu ve světě.

Klíčová slova

svatý Benedikt, spiritualita, oblát, laik

Abstract

The name Diploma thesis is „Benedictine Rule for Laymen or Becoming an Oblate“. The main goal of this thesis is the presentation of benedictine spirituality as it is lived in common daily life not only among the walls of monastery. It focuses mainly on benedictine oblate laymen. It shows that the Rule created in the sixth century is not obsolete and provides guidelines for getting closer to God through everyday labor and prayer. It is divided into three parts which cover historical and spiritual aspects benedictine rule regarding oblates. The first part describes beginnings of monasticism and life of Saint Benedict. The second part describes history of oblates since their formation. The last part focuses on role of oblates in the church, their spirituality and their life in the world.

Keywords

Saint Benedict, spirituality, oblate, layman

Počet znaků (včetně mezer): 131 394

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu mé diplomové práce ThLic. Pavlu Vojtěchu Kohutovi, Th.D. za jeho trpělivost, odborné rady a čas, který věnoval mé práci. Dále děkuji benediktinským oblátům při klášteře v Emauzích, zvláště P. Mariánu Klenerovi O.S.B., oblátce Heleně Holcové, sestře Vojtěše Hanelové O.S.B. z Lomže a bratru Anselmu Skřivánkovi O.S.B. z Břevnovského kláštera za jejich podnětné připomínky a cenné postřehy při tvorbě diplomové práce. Též děkuji svému manželovi a synovi za jejich trpělivost a podporu.

Obsah

Úvod	6
1. UVEDENÍ DO BENEDIKTINSKÉ SPIRITUALITY.....	8
1.1 POČÁTKY MNIŠSTVÍ.....	8
1.1.1 POČÁTKY MNIŠSTVÍ NA VÝCHODĚ	9
1.1.2 POČÁTKY MNIŠSTVÍ NA ZÁPADĚ.....	12
1.1.3 OTEC ZÁPADNÍHO MNIŠSTVÍ	14
1.2 ŽIVOT SVATÉHO BENEDIKTA Z NURSIE	16
1.2.1 POČÁTEK CESTY	16
1.2.2 SVATÝ BENEDIKT V SUBIAKU	17
1.2.3 KLÁŠTER NA MONTE CASSINU	18
1.2.4 ROZŠÍŘENÍ BENEDIKTINŮ A ŘEHOLE	20
1.3 ŘEHOLE SVATÉHO BENEDIKTA	22
1.3.1 OBSAH ŘEHOLE	23
1.3.2 HLAVNÍ PILÍŘE BENEDIKTINSKÉ SPIRITUALITY	24
1.3.2.1 Modlitba.....	26
1.3.2.1.1 Lectio divina jako prostředek modlitby.....	28
1.3.2.2 Život ve společenství	30
1.3.2.3 Služba Bohu	32
1.3.2.4 Manuální práce.....	33
1.4 SOUHRN.....	35
2. OBLACE V BENEDIKTINSKÉM ŘÁDU.....	36
2.1 KDO JE „OBLÁT“?	36
2.1.1 PŮVOD OBLÁTŮ – HISTORIE.....	38
2.2 DUCHOVNÍ IDEÁL OBLACE.....	40
2.2.1 ŽÍT PODLE HODNOT SVATÉHO BENEDIKTA	41
2.3 FORMACE OBLÁTA.....	43
2.3.1 KROKY FORMACE	44
2.3.2. PODMÍNKY PRO PŘIJETÍ DO NOVICIÁTU OBLÁTŮ	45
2.3.3 ZPŮSOBILOST K PŘIJETÍ PLNÉ OBLACE	46
2.3.5 KANONICKÉ POSTAVENÍ OBLÁTŮ.....	49
2.4 CELOSVĚTOVÝ KONGRES OBLÁTŮ	50
3. BŮH V KAŽDODENNÍM ŽIVOTĚ LAIKA OBLÁTA	52
3.1 KDO JE LAIK?	52
3.1.1. SPOLEČNÉ ZÁKLADY LAICKÝCH SPIRITUALIT	54
3.1.2 RŮZNORODOST LAICKÝCH SPIRITUALIT.....	56
3.1.2.1 Manželství a panenství.....	56
3.1.2.2 Politická a církevní angažovanost laiků	57
3.1.2.3 Lidová zbožnost a laická církevní hnutí.....	58
3.2 ŽIVOT LAIKŮ OBLÁTŮ V KRISTU.....	59
3.2.1 ŠKOLA SLUŽBY PÁNU PRO OBLÁTY	60
3.2.2 OBLÁTI ŽIJÍCÍ RODINNÝM ŽIVOTEM	61
3.2.3 ŽIVOT VE SPOLEČENSTVÍ OBLÁTŮ	63
3.2.4 BENEDIKTOVA PRAVIDLA PRO ŽIVOT.....	64
3.3 POSLÁNÍ OBLÁTŮ.....	65
ZÁVĚR.....	67
PŘEHLED POUŽITÝCH ZKRATEK.....	69
SEZNAM LITERATURY	70

Úvod

Už od dětství mám možnost navštěvovat klášter benediktinů v Břevnově, který bezesporu patří nejen mezi skvosty české architektury, ale zároveň v sobě váže velkou duchovní sílu. V benediktinském arcioopatství sv. Vojtěcha a sv. Markéty vládne silný *genius loci* a samotný klášter vyzařuje vysílá do okolí jemný kontemplativní náboj. Díky této blízkosti mě pozvolna oslovila benediktinská spiritualita a dozrál osobní příklon k Řeholi svatého Benedikta.

Tato práce se věnuje benediktinské spiritualitě pro laiky a popisuje, co to znamená být benediktinským oblátem. Oblát, oblátka nejsou frekventované pojmy, takže když je sdělíte světské osobě, jistě vůbec nebude tušit, o čem mluvíte. Slovo oblát znamená v původním významu obětovaný Bohu, především ve středověku byly tímto pojmem označovány malé děti, které rodiče nabídli životu v klášteře. V dnešním slova smyslu se oblátem rozumí křesťan přidružený k určitému benediktinskému klášteru, sdílející s tamní komunitou spiritualitu řádu dle Řehole.

Práce má tři části. První část uvádí do benediktinské spirituality, čtenář se zde seznámí s životem svatého Benedikta, se základními pilíři benediktinské spirituality a s obsahem Řehole. Druhá část je věnována oblaci v benediktinském řádu, představuje historický vývoj a duchovní ideál oblaci. Třetí oddíl se zabývá základními rysy laických spiritualit a představuje život obláta v Kristu, tedy osoby žijící benediktinskou spiritualitu ve světě.

Obláty se mohou stát muži i ženy, kteří se rozhodnou následovat příkladu svatého Benedikta. Obláti neskládají sliby ani nežijí v klášteře, pokračují ve svém životě ve světě a snaží se žít podle Evangelia. Na druhou stranu slibují, že budou hledat Boha intenzivněji pomocí „nástrojů dobrých skutků“, které jsou uvedeny v Řeholi. Být oblátem vyžaduje povolání a přidružení se k určité klášterní komunitě natrvalo. Obláti skládají většinou do rukou představeného kláštera slib, který zahrnuje osobní závazek pěstovat křesťanské hodnoty v duchu evangelijních rad. Benediktinská spiritualita představuje vyvážený způsob života, který má v centru oslavu Boha ve všem, co konáme.

Svatý Benedikt sepsal pro své mnichy řeholi, ve které se snoubí prvky vyváženého uspořádání dne mezi duchovní rozjímání a manuální práci, bere ohled na lidskou slabost a snaží se o vztah plný porozumění a lásky k bližním. Svato Benedikt původně vůbec nezamýšlel vytvořit nový řád, hledal především cestu k Bohu. Musel odejít nejprve do samoty, aby poznal, že jeho cesta k Bohu vede přes život ve společenství ve vzájemné úctě a lásce.

1. Uvedení do benediktinské spirituality

1.1 Počátky mnišství

Počátky křesťanské askeze sahají k základům prvotní církve a již od počátku se jí věnovali lidé, kteří vnímali silné povolání k životu modlitby a duchovní kázně. „Už Nový zákon mluví o řádu vdov, zvláště oddaných modlitbě (1Tim 5,3–9). Neformální společenství asketů, často žijících jednotlivě doma, byla dlouhou dobu součástí křesťanské scény na místech tak vzdálených jako Řím, Malá Asie a Sýrie.“¹ Mnozí křesťané se oddávali Bohu, zříkali se manželství a odpírali se pohodlnému životu. V tehdejší době nebyla askeze neznámým pojmem. Jak v židovském tak v helénském prostředí byly známy skupiny, které žily odděleně od ostatních a dodržovaly určitá asketická pravidla.² Proto rané křesťanské komunity mohly na tento styl navázat.

Po vlně útlaků a pronásledování prvotní církve nastoupil k moci první křesťanský císař Konstantin Veliký, který povolil Ediktem milánským roku 313 svobodné vyznání křesťanské víry. Uznal pravomoci biskupů a osvobodil křesťanské kněžstvo od daní, hojně také přispíval na výstavbu nových chrámů. V římské říši se ovšem příchodem křesťanských císařů nepodařilo ihned změnit styl života. Mnoho let trvalo, než se podařilo vymýtit pohanské návyky jako konkubinát a gladiátorské hry. Konstantinovským obratem se církev začala rychle rozrůstat a nabývat majetku. S nabytými výsadami, které církev získala, se dostavily i problémy. Vzrostl politický vliv papeže a členy církevní hierarchie se začali stávat lidé kvůli osobnímu prospěchu. Proto se ti, kdo usilovali o pravé následování Krista, začali sdružovat ve 4. století do určitých asketických skupin, především na východě v Egyptě, Malé Asii a Sýrii. V křesťanech tak sílila touha, co nejvíce svým životem následovat Ježíše Krista, zřít se špatného světa a obrátit se k pravým duchovním hodnotám, takže postupně vznikl „ideál kontemplativní samoty a odchodu ze světa“³.

¹ STEWART Columba, OSB, *Modlitba a komunita*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2004, 17.

² V židovském prostředí byly nejznámější esejci, kteří se usadili v Kumránu poblíž Mrtvého moře a snažili se o detailní dodržování Zákona. V helénském prostředí hlásaly důraz na asketismus především řecké filozofické školy pod vlivem platonismu. Srov. FRANK Suso Karl, *Dějiny křesťanského mnišství*, Praha: Benediktinské arcidiecézní ústředí sv. Vojtěcha a sv. Markéty 2003, 14.

³ VENTURA Václav, *Spiritualita křesťanského mnišství 1*, Praha: Benediktinské arcidiecézní ústředí sv. Vojtěcha a sv. Markéty, 2006, 10.

Někteří laici se nechtěli spokojit s tím, že vedli zdrženlivý život v okruhu svých rodin, neboť to pro ně znamenalo velkou zátěž. Odcházeli proto na odlehlá místa, kde sloužili pouze Bohu.⁴ Stávali se z nich poustevníci neboli mniši anachoreté⁵.

Na počátku mnišství stála stejně jako dnes touha věřícího člověka, co nejvíce se ve svém všedním životě přiblížit Kristu. Mnich (řecky *monachós*) znamená „sám, samostatně žijící“⁶. Odloučen od lidí žije sám pro Boha. Negativní myšlenka odloučení od světa vede k pozitivnímu obsahu mnišství, k odevzdanosti Bohu beze zbytku. Být sám s Bohem je pro mnichy tak zásadní, že to nesmí chybět ani ve společenství těch, kteří žijí společně v kláštorech. V jistém smyslu zůstávají i mniši žijící ve společenství (tzn. cenobitství) poustevníky. Nejsou jen bez vůle nesení společenstvím, které je obklopuje, ale musí se vědomě zasadit všemi svými silami o naplnění svého povolání.⁷

1.1.1 Počátky mnišství na východě

Za otce východního mnišství je pokládán egyptský poustevník svatý Antonín (narozen roku 251), jehož životopis sepsal alexandrijský biskup Atanáš (295–273). Svatý Antonín byl ovlivněn kázáním evangelia, rozdal svůj majetek a odešel na poušť, kde se brzy kolem něj shromáždila početná skupina následovníků. Každý z nich měl vlastní místo k obývání a scházeli se pouze k slavení eucharistie. Organizovanou jednotku na základě společných pravidel netvořili.⁸ Mniši poustevníci žili na poušti jako jednotlivci odděleně od ostatních.

Poustevnictví se pochopitelně nesmí chápat jako naprostá izolovanost. Eremita žil ve své cele, kterou tvořila jím zrobená chatrč, rozpadlý dvůr nebo možná i prázdná hrobka. Vykonal zde práci, kterou neustále doprovázel modlitbou. Duchovním středem

⁴ Srov. KADLEC Jaroslav, Dějiny katolické církve I., Olomouc: Vydavatelství UP, 1993, 105.

⁵ Anachoreta nebo též eremita znamená česky „poustevník“, (z řeckého *anachórein* – „ustoupit, vzdálit se“ a *éremos* – „poušť“) a jde o mnicha, žijícího na odlehlém a opuštěném místě. Anachoreté žili někdy také ve skupinách; v takovém případě společně pouze slavili eucharistii a modlili se, po zbytek dne byli každý sám. Opačem anachorety je cenobita. Mnich žijící ve společenství ostatních mnichů.

⁶ Řecké slovo *monachos* má svůj základ v *monos* tzn. jediný, osamocený. Tedy ten, kdo žije sám v samotě pouště. Srov. VENTURA Václav, Spiritualita křesťanského mnišství 1, 13.

⁷ HERRWEGEN Ildelfons, Smysl a duch Benediktovy řehole, Libice nad Cidlinou: Gloriet, s.r.o. 2008, 32.

⁸ Srov. KADLEC Jaroslav, Dějiny katolické církve I., 105.

poustevnické kolonie byl zkušený mnich, který se duchovní autoritou stával na základě svých charizmat. Vázanost na něho byla věcí osobní volby a vždycky mohla být zrušena. I pro mnichy kolem svatého Antonína platila zásada: o životě nebo smrti mnicha rozhoduje jeho vztah k bližním. Pokud dříve nevycházeli s lidmi ve světě, pak si nemohou poradit ani se samotou.⁹ Svatý Antonín vybízí mnichy, aby plnili Boží příkazy a vydali se na cestu ctnosti.

Doprostřed údobí rozkvětu egyptského mnišství spadá zrod nového typu mnišského života, kterým bylo cenobitství, tj. podle pravidel přísně uspořádaný společný život mnichů. Cenobitství je spojeno se jménem Egyptěana Pachomia (292–346). I když jeho dílo nemělo po jeho smrti vinou sporů mezi jeho žáky dlouhého trvání, určilo, jakým směrem povede další vývoj mnišského života na Východě a na Západě.

Pachomius pocházel z pohanské egyptské rodiny a ve dvaceti letech byl násilím odvezen do armády. Zde se setkal s křesťany, kteří ho svou laskavostí a konkrétní pomocí přesvědčili o smysluplném životě víry. Po návratu z armády se stal katechumenem a nechal se roku 313 pokřtít. Radikální požadavek evangelia ho vedl na cestu mnišství. Stal se žákem poustevníka Palamóna. Kolem roku 320 se uchýlil do opuštěné vesnice Tabennésis, kde chtěl pokračovat v poustevnictví. Ve chvíli, kdy se ptal po Boží vůli, se mu otevřel nový pohled. Měl sloužit lidem a smiřovat je s Bohem. Přicházeli první žáci, jimž sloužil slovem, příkladem i materiální pomocí.¹⁰

Pachomiovské mnišské seskupení se považovalo za křesťanskou obec, která usilovala o život ve svatém společenství. V souvislosti s vývojem svých klášterů sestavil Pachomius řeholi, která dávala řád životu mnichů, kteří je obývali. Podle ní měli žít mniši v klášteřích stejně jako eremité na poušti v duchu evangelia. Pachomios založil také první ženský klášter a za představenou v něm ustanovil svou vlastní sestru. Pachomiova pravidla a bezprostřední poučování mnichů se nacházely v mimořádně úzkém vztahu k Písmu svatému. Jde vždycky o aplikaci bible jako závazné prvotní normy na konkrétní případ klášterního života.¹¹

⁹ Srov. FRANK S. Karl, Dějiny křesťanského mnišství, 28.

¹⁰ Srov. VENTURA Václav, Spiritualita křesťanského mnišství 1, 145.

¹¹ Srov. FRANK S. Karl, Dějiny křesťanského mnišství, 30.

Pachomiovo dílo odpovídalo ve vysokém stupni dobovým potřebám, a proto se rychle šířilo i bez Pachomiova osobního přičinění. Egypťské mnišství se tak rozšířilo podél Nilu a proniklo až do samotné Alexandrie. Převahu v egyptských kláštorech měli Koptové, i když i Řekové byli zastoupeni. Východní poustevnictví však s příchodem společného života mnichů zdaleka nezaniklo. Z poustevníků pouště vynikl zejména Makarios Egyptský († 390) a jeho žák Evagrius Pontikos († 399).¹²

Dalším organizátorem východního mnišství se stal o něco později v Malé Asii svatý Basil Veliký (330–379). Seznámil se v Egyptě s řeholí svatého Pachomia a založil v Annesi malou mnišskou komunitu. Přál si, aby mnišské komunity byly v kontaktu s okolním prostředím a podílely se na jeho náboženském, kulturním i sociálním obohacení. Jeho pravidly¹³ řeholního života se dodnes řídí většina východních klášterů.

Basil Veliký pocházel ze šlechtického prostředí. Po ukončení svých studií v Athénách chtěl žít jako mnich, a proto se uchýlil na jeden osaměle ležící rodinný statek v Pontu. Novými zkušenostmi ho obohatila cesta k syrským, palestinským a egyptským mnichům. Pro poustevnický život se Basil nenadchl. Jeho pozornost si získalo společné mnišství cenobitství. Bůh podle něho nestvořil člověka jako tvora osamělého a divokého, ale jako mírného a společenského. V poslušnosti žijící a dobře uspořádaná mnišská komunita měla sloužit jako vzor okolnímu křesťanstvu.¹⁴

Pro první rozšíření řeckého mnišství je určující, že při jeho rozšíření neměl episkopát žádnou účast. Klášterním životem jako takovým se zabýval nejprve koncil v Chalcedonu¹⁵. Kláštery byly podřízeny doзору biskupů a k jejich založení byl rovněž souhlas biskupa zapotřebí. Mnichům bylo zakázáno se jakkoli vměšovat do světských záležitostí. Měli vést výhradně kontemplativní život a věnovat se postu a modlitbě.

¹² Srov. KADLEC Jaroslav, Dějiny katolické církve I., 149.

¹³ Basil přijal roku 364 povolání ke kněžské službě a nemohl ve svém společenství zůstat. Nicméně stále komunitu navštěvoval a formoval. Z těchto setkání a dialogů vznikly zápisky, které v roce 373 vykrytalizovaly do konečné podoby tzv. Velké a Malé řehole. Srov. VENTURA Václav, Spiritualita křesťanského mnišství 1, 232.

¹⁴ Srov. FRANK S. Karl, Dějiny křesťanského mnišství, 37.

¹⁵ Chalcedonský koncil byl svolán roku 451 císařem Marcianem, byl to čtvrtý ekumenický koncil. Koncil vyhlásil Chalcedonské vyznání víry, které vyznává plné božství a plné lidství Ježíše Krista, jež se setkávají v jeho osobě. Tím byly odmítnuty nauky nestoriánů a monofyzitů jako bludné. Tento koncil neuznávají orientální starobylé církve východu.

Tímto nařízením byl dán řeckým klášterům zvláštní ráz, který je odlišoval od klášterů západních. Řecké kláštery zůstaly v podstatě sdružením laiků v čele s opatem laikem. Kněz do kláštera docházel, aby tam vykonal bohoslužbu, a byl-li členem komunity, nepožíval žádných zvláštních práv. Životní úkol členů zůstal omezen na osobní posvěcení. Dalším charakteristickým znakem řeckých klášterů je, že setrvaly na základech vytvořených svatým Basilem. Protože životním úkolem řeckých mnichů je výhradně osobní posvěcení, které nepodléhá času, nedošlo v dějinách řecké církve k zakládání nových řeholí. Až do dnešní doby má řecká církev jediný řád, spočívající na řeholi svatého Basila.¹⁶

1.1.2 Počátky mnišství na Západě

Na západě také vzniklo nadšení pro nový asketický způsob života. Zprávy o vzkvétajícím východním mnišském životě přinesl svatý Atanáš (297–373) za svého vyhnanství v Trevíru. Ale protože povaha lidí byla odlišná a podnebí drsnější, přísné východní řehole rozvoj klášterního života neusnadňovaly. To ovšem neznamená, že by na Západě do té doby určité formy mnišství neexistovaly. „S rysy svébytnosti se setkáváme i zde, neboť rovněž západní mnišství se vyvinulo z askeze uvnitř obce, zejména cestou rodinného asketismu.“¹⁷

V oblasti západní církve došlo k přechodu od askeze předmonastické k vlastní monastické v druhé polovině 4. století. Významnou úlohou v tomto vývoji zaujímali Východem inspirovaní asketi putující z místa na místo, kteří mnohdy pro bizarní formu praktikované askeze nebyli všude přijímáni. K organizované mnišské askezi přispěl velmi rozšířený asketismus těch, kdo žili v rodinách, provozovaný především křesťanskými ženami. Se značným ohlasem se šíření askeze setkávalo mezi vysokou aristokracií. V Římě existoval ve 4. století spolek asketických dam, které duchovně vedl a biblicky vzdělával církevní spisovatel Hieronymus (svatý Jeroným). Tím vytvářel cestu typickou pro západní mnišství – spojení askeze a studia.¹⁸

¹⁶ Srov. KADLEC Jaroslav, Dějiny katolické církve I., 151.

¹⁷ FRANK S. Karl, Dějiny křesťanského mnišství, 39.

¹⁸ Srov. tamtéž, 39–40.

Řeholní život se snažil podporovat biskup Eusebius († 370), který „spojoval kněžskou službu s mnišským způsobem života, a tak byl poprvé v dějinách církve vytvořen klášter kleriků“¹⁹. Mnozí aristokratičtí asketé odcházeli mimo metropoli do vil na venkov, ale byla i řada těch, kteří se rozhodli zůstat ve městech ve svých domech. Vznikly proto tzv. „umělé pouště“²⁰ uprostřed města, které otevřely cestu městským klášterům. Dalším propagátorem mnišství na Západě byl biskup milánský Ambrož (340–379), který působil především v Miláně a okolí. Sepsal rozsáhlé duchovní literární dílo, které určilo asketickému životu směr.

Severoafričké mnišství, které podstatně ovlivnilo Západ, je spjato se jménem biskupa Augustina (354–430) z města Hippo Regius. Augustin sepsal první západní mnišskou řeholi „*De opere monachorum*“²¹ pro své společenství kleriků v Tagaste. Organizátorem mnišského života v Galii byl svatý Martin Tourský († 397), původně voják a později biskup v Toursu, založil klášter v Poitiers a Marmoutier. V jižní Francii se mnišství inspirovalo Egyptem, kde na ostrovním klášteře Lérins byla napsána řada mnišských pravidel, která později silně ovlivnila i svatého Benedikta z Nursie.

Dalším významným zakladatelem klášterů v Galii byl Jan Kassiánský (365–435). Založil mužský a ženský klášter v Marseille na základě své východní mnišské zkušenosti a napsal Ustanovení a Rozmluvy, v nichž dosavadní tradice mnišského života uzpůsobil podmínkám galského mnišství. Jan Kassiánský byl uznávanou církevní autoritou a není proto divu, že mu byla svěřována reforma dalších klášterů i péče o církevní nauku. Ve své době hned po Augustinovi patřil k nejvýznamnějším postavám západní církve, i když oba často sdíleli jiná východiska.

Jan Kassiánský se považoval za reprezentanta východního teologického myšlení. Celým jeho dílem proniká základní mnišské východisko: „Celé to spočívá pouze ve zkušenosti a praxi. A jako ty věci nemůže předávat nikdo jiný než ten, kdo je zakusil, tak ani poznat nebo pochopit je nemůže nikdo jiný než ten, kdo se snažil naučit se jim se

¹⁹ FRANK S. Karl, Dějiny křesťanského mnišství, 41.

²⁰ Srov. tamtéž, 41.

²¹ *De opere monachorum* – Svatý Augustin použil zažitého modelu podle Písma svatého: „Všichni, kdo uvěřili, byli jedné mysli a jednoho srdce a nikdo neříkal o ničem, co měl, že je to jeho vlastní, nýbrž měli všechno společné.“ (Sk 4,32). Srov. FRANK S. Karl, Dějiny křesťanského mnišství, 44.

stejným zájmem a námahou“. Lze také říci, že celé jeho dílo je vlastně specifickou existenciální a mnišskou exegezí bible.²²

Svým zřízením se latinské kláštery podobaly klášterům řeckým. Jako v řeckých klášterech byli i v latinských klášterech mnichy laici. Rozdíl byl však v tom, že latinské kláštery byly podřízeny biskupům a v čele kláštera stál presbyter. Způsob života mnichů byl v podstatě stejný, jen bylo třeba přihlédnout k tomu, že životní podmínky na Západě byly odlišné. Jan Kassiánský měl tolik smyslu pro skutečnost, že doporučil určitá zmírnění, pokud se týká oděvu a stravy. Charakteristický rozdíl mezi mnichy latinskými a řeckými spočíval v tom, že latinští mniši se tolik neuzavírali vnějšímu světu a nevyhýbali se volání církve, když je potřebovala do svých služeb.²³

1.1.3 Otec západního mnišství

Po těchto velkých propagátorech klášterního života přichází na přelomu 5. a 6. století svatý Benedikt z Nursie (470–547), který je podle tradice považován za skutečného otce západního mnišství. Benediktova Řehole je nejzásadnějším dokumentem západního mnišství, přestože se díky prvotním asketům východní a západní církve dochovala celá řada řeholních pravidel. Tato pravidla měla většinou pouze epizodické trvání. Řehole Benediktova, která postupně ovládla celý Západ, se od nich odlišovala svou krátkostí se zřetelem na vše podstatné a jasným uspořádáním. Jedná se o živou Řeholi, která uvádí teorii do praxe lidským způsobem.

Svatý Benedikt sepsal řeholní ustanovení pro své společenství mnichů v klášteře na Monte Cassinu. Rozhodně nezamýšlel, že by jeho pravidla mohla dalekosáhle ovlivnit vývoj latinského mnišství. Benedikt sám čerpal při psaní Řehole z uznávaných textů své doby. „Řehole není zcela původní inovací, jak někteří míní, ale zahrnuje spoustu předchozích pramenů, jako svatého Pachomia, Basila, Jana Kassiana, Augustina a Řeholi Mistrovu²⁴. Svatý Benedikt měl dar sloučit zásadní prvky těchto rozmanitých zdrojů

²² Srov. VENTURA Václav, *Spiritualita křesťanského mnišství* 1, 176–177.

²³ Srov. KADLEC Jaroslav, *Dějiny katolické církve* I., 177.

²⁴ Řehole Mistrova – *Regula Magistri* je z pera neznámého autora, napsaná přibližně ve stejné době jako Řehole sv. Benedikta. Řehole Mistrova byla na počátku 20. století podrobena bedlivému zkoumání, při kterém se dospělo k závěru, že ji Benedikt použil jako podklad pro svou řeholi. Je mnohem delší než řehole

a výsledkem je jak věrná návaznost na mnišské tradice a praxi, tak i osobní přínos potřebné adaptaci monasticismu života soudobým potřebám.²⁵

Svatý Benedikt není zakladatelem řádu v tom smyslu, že by všechny benediktinské kláštery vznikly z Monte Cassina. Několik desítek let po jeho smrti roku 581 bylo Monte Cassino vyvráceno Langobardy a teprve o dvě století později znovu postaveno. Tamější mniši museli uprchnout do Říma, kde se s nimi seznámil svatý Řehoř Veliký (540–604), který proslavil svatého Benedikta ve svých *Dialozích*.²⁶

Rozkvět benediktinského mnišství pokračoval především v roce 768, kdy nastoupil na trůn Karel Veliký. Tento panovník dosáhl mírovými prostředky, čeho Vizigóti, Vandalové a Langobardi válkou a pleněním nedosáhli: sjednocení Evropy. Úspěšně spojil římské a germánské národy pod jednou vládou a pod autoritou Svatého stolce. Za jeho dlouhého panování (768–814) se stabilizovala liturgie, byl sjednocen text Písma a ustaven gregoriánský chorál. V této obnově a reformě hrály významnou roli kláštery.²⁷

Karel Veliký uskutečňoval vizi sjednotit všechny kláštery pod jednu řeholi, a to benediktinskou. Dokončit tuto myšlenku se zcela povedlo zásluhou opata Benedikta z Aniane (750–821) a za pomoci Karlova následníka Ludvíka I. Pobožného (814–840), kdy byla roku 817 prosazena jako závazný text pro všechny kláštery na synodě v Cáchách.

Benediktinští mniši se začali rychle šířit a jejich myšlenkovým vlivem byla živena celá západní civilizace. Veškeré evropské kořeny křesťanství byly zasazeny přímo nebo nepřímo skrze práci svatého Benedikta. Benediktinské kláštery se staly důležitými centry vzdělanosti, umění a hospodářství.

svatého Benedikta a má přísný ráz. Více viz DE VOGÜÉ, Adalbert, Čtyři statě o Řeholi sv. Benedikta, Benediktinské sešity, svazek 2.

²⁵ AUMANN Jordan, Křesťanská spiritualita v katolické tradici, Praha: Karolinum, 2000, 72.

²⁶ Srov. KADLEC Jaroslav, Dějiny katolické církve I., 205.

²⁷ AUMANN Jordan, Křesťanská spiritualita v katolické tradici, 82.

1.2 Život svatého Benedikta z Nursie

O Benediktově životě se dozvídáme z knihy *Dialogů* papeže Řehoře Velikého (540–604), která byla napsána asi padesát let po Benediktově smrti. Řehoř mu věnuje celou druhou knihu, v níž ho nazývá „muž Boží“. Řehoř zaznamenává, že Benedikt byl autorem Řehole pro mnichy, ale v *Dialogích* ji neuvádí, obecně ji zřejmě pokládá za známou. Řehoř popisuje Benediktův život v duchu svatosti, upozorňuje na skutečnost, že jak svatý Benedikt učil, tak také žil a Boží pomoc byla s ním. Dokládá to také četnými zázraky z jeho života. Odborníci se shodují v tom, že Řehoř sice fakta nadsazuje, ale nepochybně používá informace od těch, kdo Benedikta důvěrně znali. Řehoř jmenuje čtyři zdroje, dva Benediktovy nástupce na Monte Cassinu, opata ze Subiaka a Benediktova žáka, který se stal opatem římského kláštera. Tento přesný údaj podporuje důvěru v základní linii příběhu o svatém Benediktovi.²⁸

1.2.1 Počátek cesty

Svatý Benedikt se narodil kolem roku 470 v dnešním italském městě Nursie. Pocházel z venkovského patricijského rodu a v mladém věku byl poslán do Říma, aby tam dokončil studia rétoriky a práva. Nicméně byl otřesen světským způsobem života ve velkém městě, a proto odešel ze studií v doprovodu své chůvy a usadil se v horské vesnici Enfide, východně od Říma, nedaleko hory Mont Affile. V Enfide se Benedikt připojil k žákům enfidského presbytera u kostela svatého Petra.

Řehoř ve svých *Dialogích* poznamenává: „Opustil otcův dům a bohatství s jediným cílem sloužit jedině Bohu“ odešel od společnosti „vědomě nevědomý a moudře nevzdělaný.“ Benedikt nebyl žádný filozof ani intelektuál. Jeho vědomosti byly čistě biblické a teologické, jeho vzdělání se zakládalo na modlitbě a poustevnické zkušenosti.²⁹

V Enfide se nejednalo o mnišské společenství, ale o komunitu, kterou tamější presbyter shromáždil zřejmě za účelem hlubšího vzdělání pro službu v církvi. Benedikt vykonal ve vesnici Enfide svůj první zázrak. Jeho chůvě se rozbilo hliněné síto na dva kusy a byla z toho nešťastná. Proto si Benedikt pohnutý jejím naříkáním, klekl na kolena a

²⁸ Srov. STEWART Columba, OSB, *Modlitba a komunita*, 23.

²⁹ Srov. *tamtéž*, 23.

modlil se nad rozbitými střepy. Když skončil, kusy se opět spojily. Tento skutek mu vynesl věhlas, Benedikt se stal středem zájmu místních obyvatel a ovzduší v městečku mu začalo být nepříjemné. Rozhodl se odejít do úplného ústraní. Především chtěl zachránit svou duši. Tajně opustil místo, které měl rád, a i svou chůvu, která se o něho starala jako matka.

Po namáhavém putování se dostal u Subiaka do údolí Ania. Na tom místě byly tenkrát divoké horské vody zadrženy v umělém jezeře, v jehož jasné hladině se zrcadlily opuštěné zdi kdysi nádherné Neronovy vily.³⁰ Zde potkal mnicha Romana z nedalekého kláštera, ale Benedikt se rozhodl být poustevníkem a vyhledal si vhodné místo, jež našel v jeskyni nedaleko Subiaka³¹.

1.2.2 Svatý Benedikt v Subiaku

Teprve v této samotě začíná žít blíže Bohu. Tři roky žil svatý Benedikt v přísném odloučení od okolního světa. Jen mnich Romanus mu občas dělal společnost, zajišťoval jídlo i oděv. A také krkavec se naučil létat k jeho jeskyni, neboť se s ním Benedikt dělil o drobty ze své skrovné stravy. Jeskyně v Subiaku byla pro Benediktovo mnišství jakousi zkoušku ohněm. Zde musel obstát v obvyklých pokušeních těla i ducha.³² Svatý Benedikt žil tak horlivým poustevnickým životem, že ztratil pojem i o liturgických dobách. To, že jsou Velikonoce, mu připomněl kněz, který ho na popud svatého vidění navštívil se svátečním pokrmem. Brzy po této návštěvě objevili Benediktovo útočiště místní pastevci. Benedikt je přivítal s takovou vlídností, že ho znovu vyhledali a s ostatními vesničany rádi naslouchali učení o Ježíši Kristu. Brzy se o něm rozšířila pověst jako o svatém a zbožném muži. Lidé z blízkého i vzdáleného okolí jej začali více navštěvovat.

Pro Benedikta nebyla cesta od samoty ke společenství jednoduchá. Dříve než se mu otevřelo nové pole působnosti, musil obstát ve zkoušce tělesného pokušení, které na něj dolehlo v podobě obrazu mladé ženy v protikladu k životu v samotě, který si vybral. Aby odolal smyslnému vábení, vrhl se nahý do trní a svou touhu proměnil v bolest. Obstál ve zkoušce a zůstal v samotě, naplněn vnitřním mírem.

³⁰ HERRWEGEN Ildelfons, Svatý Benedikt - obraz osobnosti, Opus Dei 1940, 30.

³¹ Dřívější pojmenování Sublacum, název označuje jezero, které nechal zřítit Nero, dnes je zničené.

³² Srov. STEWART Columba, OSB, Modlitba a komunita, 24.

Brzy i do okolních klášterů pronikly zprávy o jeho zbožnosti, a to znamenalo konec jeho poustevnické odloučenosti od světa. Mezi Tivoli a Subiakem žila ve Vicovaru mnišská komunita. Protože zemřel jejich duchovní vůdce, požádali mniši Benedikta, aby se stal jejich představeným. Ten nejprve odmítl, ale po jejich opětovných žádostech souhlasil. Ale komunita ve Vicovaru nebyla příliš ochotna měnit svůj zaběhlý způsob života a Benedikt měl přísné nároky na mnišský život. Mniši už to nemohli snést, a tak se rozhodli, že ho otráví, a přidali mu jed do vína. Svatý Benedikt měl před společným jídlem pronést modlitbu, ale jakmile otrávený pohár požehnal křížem, ten se rozpadl. Pro Benedikta to byla trpká zkušenost. Znovu se vrátil do ústraní na Subiako.

Po této události se kolem něj začali shromažďovat žáci a bylo jich tolik, že je rozdělil do dvanácti mnišských komunit po dvanácti členech. Žáci si ho velmi oblíbili pro jeho svatý příklad. Do péče mu byli svěřeni mladíci i ze vznešených římských rodin, Maurus a Placidus, jeho nejznámější žáci.

1.2.3 Klášter na Monte Cassinu

V *Dialogích* svatého Řehoře se dočítáme o roztržce se závistivým knězem Florentiem z okolí, který velice žárlil na Benediktův věhlas a chtěl ho sprovodit ze světa. Poslal mu otrávený chléb, ale jeho zlý úmysl byl odhalen. Posléze posílá několik nahých dívek, aby svedly Benediktovy žáky na scestí, ale ani zde neuspěje. Tyto úskoky jen posílily Benediktovu myšlenku opustit Subiako a založit více osamělý klášter.

V roce 529 odchází se svými žáky ze Subiaka a přichází na horu Monte Cassino, kde stály v té době rozvaliny Apollónova chrámu a pohanský posvátný háj. Benedikt dal háj vykácet a zbytky rozvalin využil k výstavbě kaple svatého Martina a klášterního komplexu.

Svatý Řehoř zaznamenává několik zázračných událostí, které se staly za Benediktova života na Monte Cassinu. Je to například pomoc místním obyvatelům v nouzi v době hladomoru, kdy rozdál veškeré zásoby chudým. Druhý den přinesly neviditelné ruce mouku ke klášterní bráně a světcova modlitba naplnila znovu nádoby olejem. Dalším divotvorným skutkem byla pomoc sedlákovi, který ho prosil o peněžitou pomoc,

potřeboval dvanáct zlatáků. Benedikt mu řekl, že teď mu nemůže pomoci, ale ať přijde za dva dny. Mezitím se za sedláka modlil a ve skříni s obilím se našlo třináct zlatáků, které chudákovi dal.

Jiný sedlák byl krutě ztýrán Gótem, který se jmenoval Zalla a který byl zřejmě výběřčím daní. Sedlák si nevěděl jiné pomoci, než nepravdivě Góta ujišťovat, že dal své jmění montecassinskému opatu do úschovy. Gót jej hnal tedy do kláštera. Ale Benedikt jen pohlédl na pouta, jež svazovala sedláka, a ta spadla na zem. Na Góta tento čin tak zapůsobil, že se hned vrhl svatému Benediktovi k nohám a prosil ho o modlitbu.

Důležitým mezníkem v Benediktově životě je také poslední setkání s jeho sestrou Scholastikou, kterou navštěvoval jednou do roka. Oba sourozenci rozmlouvali celý den o bohumilých věcech, když nastal večer a Benedikt se chystal k odchodu. Tehdy ho Scholastika požádala, aby zůstal přes noc a dál spolu mluvili. Benedikt se rozhořčeně ohradil nad její opovázlivostí. Dodržení přísných klášterních pravidel mu bylo vším. Ale Scholastika sklonila hlavu a začala se v slzách modlit. V tu chvíli se z nebe spustil prudký déšť a Scholastika řekla: „Prosila jsem tě, ale tys nechtěl slyšet. Prosila jsem Pána a on mi odpověděl. Tak tedy jdi, můžeš-li. Odejdi ode mě a vrať se do svého kláštera.“³³

Benedikt přirozeně zůstal a rozmlouvali spolu až do rána. Záhy po tomto rozhovoru Scholastika umírá. Benedikt viděl, jak duše jeho sestry v podobě holubice stoupá k nebesům. V podobě holubice stoupá k nebi láska. Holubice je také pro křesťany symbolem svatého Ducha, je obrazem pro duši ve stavu nebeského pokoje. Benedikt se velice zaradoval z oslavení své sestry. Setkání se sestrou Scholastikou Benedikta vnitřně proměnilo. Je lidštější, dobrotivější a svobodnější. Teprve nyní může sepsat Řeholi, která neznamená v knihu zákonů, ale vytvoří prostor pro život a lásku. Teprve teď je připraven k mystické zkušenosti sjednocení s Bohem.³⁴

Svatý Benedikt spravoval klášter až do konce svého života. Benedikt nebyl svou smrtí zaskočen. Věděl o ní dopředu a připravoval se na ni. Nechal otevřít hrob, do něhož byla pohřbena jeho sestra Scholastika. Svými žáky se nechal přenést do kaple a před smrtí

³³ Srov. Čtení na sv. Scholastiku 10.2. v Liturgii hodin, <http://breviar-op.cz>, 5.3.2011.

³⁴ GRÜN Anselm, Benedikt z Nursie, Praha: Vyšehrad 2004, 31.

se posilnil přijetím těla a Krve Páně. Zemřel roku 547 v kruhu svých žáků, podpírán a nesen bratrským společenstvím.

1.2.4 Rozšíření benediktinů a řehole

Po Benediktově smrti byl klášter roku 577 vyvrácen Langobardy a mniši byli rozprášeni. Při nočním nájezdu, když spěšně opouštěli klášter, ve všeobecné panice zachránili jeden máz vína a prozřetelně exemplář Řehole. Benedikt ji někdy nazýval „svatá Řehole“, aby zdůraznil její velký význam. Rozhodně to bylo to nejcennější, co si mniši mohli vzít s sebou. Pro rozvoj benediktinství zůstala Řehole až do dnešních dnů rozhodující. Podle Benedikta přitom byla jen nepatrnou Řeholí sepsanou pro začátečníky.³⁵ Zničení Monte Cassina díky záchraně textu neznamenal konec řádu, i když k obnovení klášterního komplexu došlo na hoře až v roce 717. Benediktův odkaz žil v jeho Řeholi.

Benediktova řehole se stala jedinou uplatňovanou Řeholí západního mnišství. Vděčí za to své jasnosti a vyvážené moudrosti a také chvále největšího z papežů doznívající antiky svatého Řehoře Velikého. V 7. století se Řehole šíří přes Alpy dál na sever. Na konci 7. století se prosazuje jako jediná platná pro kláštery v Anglii a prostřednictvím irských a anglických misionářů se pak šíří na území Německa. Již v roce 742 stanovilo *Concilium Germanicum*³⁶, že se všechny kláštery mají držet Benediktovy Řehole.³⁷ Toto nařízení se plně prosadilo až za vlády Karla Velikého a Ludvíka I. Pobožného, kdy byla roku 817 na synodě v Cáchách Řehole svatého Benedikta vyhlášena jako jediná platná pro všechny kláštery v říši.

Během let prošel benediktinský řád několika reformami. Byla to především rozsáhlá reforma v Cluny. Za opata Odonu byly položeny základy clunyjské kongregace, tj. skupiny klášterů, které se tomuto opatství ve všem podřizovaly. Zásady clunyjské reformy propracoval podrobně opat Majolus († 994), s nímž se na svých cestách setkal

³⁵ NIGG Walter, Benedikt z Nursie, Praha: Zvon 1991, 51.

³⁶ *Concilium Germanicum* – je pojmenování pro první východofranský koncil konaný roku 742, biskupové složili přísahu věrnosti římskému papeži, klášterům bylo nařízeno, aby se řídily řeholí svatého Benedikta, a byla učiněna opatření pro pozvednutí kázně kléru, byl jim zapovězen lov zvěře a válečná služba. Srov. KADLEC Jaroslav, Dějiny katolické církve II., 32.

³⁷ Srov. GRÜN Anselm, Benedikt z Nursie, 40.

i zakladatel břevnovského kláštera³⁸ v Čechách svatý Vojtěch. Vyvrcholení pak clunyjské hnutí dosáhlo na přelomu 12. a 13. století a uvádí se, že clunyjská pravidla přijalo na 3000 klášterů.³⁹

Benediktinství není jen návodem k osobnímu úsilí o dokonalost, nýbrž i klášterní ústavou. Vytvořilo typ západoevropského kláštera, opatství. Základem je stabilita, ke které se mnich vstupem do kláštera zavazuje. Mnich už neputuje od jednoho klášterního společenství ke druhému, ale zůstává na jednom místě. Klášter mu dává vše, co potřebuje. V čele komunity stojí opat, který je duchovním otcem klášterní rodiny.⁴⁰

Později byly benediktinské kláštery organizovány do takzvaných kongregací, které sdružovaly více klášterů. Představeným celého řádu je opat primas, který sídlí v Římě v mezinárodní řádové koleji u svatého Anselma na Aventinu. Jednotlivé kongregace vede předseda nebo arcioopat. V čele hlavních klášterů stojí opati, pod ně spadají menší domy, které se nazývají převorství, a řídí je převor, další jsou potom proboštství v čele s proboštem. Ostatní funkce v konventu jsou podpřevor, provizor (hospodářské záležitosti), novicmistr a další. Členové řádu se dělí na kněze a laické bratry – ti pak na konvrše se slavnými sliby a členy klášterní komunity bez slibů. Znakem benediktinských klášterů je v modrém poli zlatý patriarchální kříž s heslem *Pax* (pokoj, mír) na zlatém trojvrší. Řeholní oděvem je černý hábit s kapucí. V čele kláštera stojí opat, kterého si bratři mezi sebou volí doživotně.⁴¹

Celý den benediktinského mnicha je účelně rozdělen mezi modlitbu a práci, podle tradovaného benediktinského motto *Ora et labora* („Modli se a pracuj“). Svatý Benedikt ovšem tohoto spojení nikdy výslovně neužil. Benediktinské heslo je *Ut in omnibus glorificetur Deus!* („Aby byl ve všem oslavován Bůh!“).

³⁸ Břevnovský klášter (Benediktinské arcioopatství sv. Vojtěcha a sv. Markéty) – první mužský benediktinský klášter v Čechách založený roku 993 biskupem Vojtěchem a knížetem Boleslavem II.

³⁹ Srov. VILÍMKOVÁ Milada, PREISS Pavel, *Ve znamení břevna a růží*, Praha: Vyšehrad 1989, 27.

⁴⁰ Srov. KADLEC Jaroslav, *Dějiny katolické církve I.*, 205.

⁴¹ Srov. JIRÁSKO Luděk, *Církevní řády a kongregace v zemích českých*, Praha: Fénix 1991, 44.

1.3 Řehole svatého Benedikta

„Naslouchej, synu, mistrovu učení, nakloň k němu ucho svého srdce, a k čemu tě laskavý otec nabádá, to rád přijmi a uveď ve skutek, aby ses v namáhavé poslušnosti vrátil k tomu, od něhož ses vzdálil zahálčivou neposlušností.

Obracím se nyní na tebe, kdo se zříkáš vlastní vůle, a chtěje sloužit ve vojsku Krista, Pána a pravého Krále, chápeš se mocných a přeslavných zbraní poslušnosti.“⁴²

Těmito slovy začíná Řehole svatého Benedikta, která se zasloužila o vznik západního benediktinského mnišství v Evropě. Pramen Benediktovy Řehole bychom mohli hledat u pouštních otců, kdy se v raném křesťanství rodila touha být více s Bohem. Zachovávání Řehole může být jednou z cest jak následovat Krista. Benedikt nezdůrazňuje ve své Řeholi nic jiného než úsilí o ctnostný život, který lze dosáhnout zachováváním příkázání a žitím podle evangelia v duchu Boží milosti.

Svatý Benedikt napsal svou řeholi pravděpodobně v klášteře na Monte Cassinu. Využil v ní znalostí starších asketických a duchovních pravidel mnišského života svatého Jana Kassiónského, svatého Basila Velikého, ale především Řeholi Mistrovu, jakož i spisy svatého Augustina s mnišskou tematikou. K tomu samozřejmě přidal i svou vlastní zkušenost z tehdejší klášterní praxe.⁴³

Řehole svatého Benedikta obsahuje třiasmdesát kapitol. Dílo dnes známe pouze z opisů. Autentický text „kodex omega“ byl uchovávan v Monte Cassinu do roku 883. Při vpádu Saracénů jej mniši odnesli do kláštera v Teanu u Capuy, kde byl posléze zničen požárem. Záznam Řehole se dochoval v kopii, kterou nechal pořídít v roce 787 Karel Veliký. Samotná Řehole stojí na biblickém základě a určuje nosné prvky mnišského života.

Benedikt sepsal Řeholi, která vyniká moudrostí, a svatý Řehoř se zmiňuje, že je napsána jasnou řečí, tak aby ji byl s to pochopit každý člověk hledající Boha. V Řeholi se stanoví tyto hlavní povinnosti mnichů: služba Bohu, poslušnost, pokora a usilovná práce.

⁴² Řehole Benediktova, Praha: Benediktinské arcidiecézní ústředí sv. Vojtěcha a sv. Markéty 1998, Prolog 1–3.

⁴³ Srov. BUBEN Milan M., Encyklopedie řádů a kongregací v českých zemích II., Praha: Libri 2004, 17.

Mniši skládají sliby stálosti místa, poslušnosti, chudoby a čistoty. K předním úkolům mnichů patří kontemplace, společná modlitba, práce v duchovní oblasti a práce manuální.

1.3.1 Obsah Řehole

Řeholi svatého Benedikta je možno rozčlenit do dvou hlavních oddílů: Prolog spolu s prvními sedmi kapitolami tvoří duchovní nauku, zatímco zbývající kapitoly osm až třiasmdesát podávají směrnice klášterního života a disciplíny.

V Prologu nalezneme ústřední tezi, že klášter je „*školou služby Pánu*“ (RB, Prolog 45).⁴⁴ Co se ve škole svatého Benedikta vyučuje a cvičí, se vztahuje ke službě Bohu. Výuka a příklad, poznávání a konání v ní tvoří jednotu. Nepřednáší se jen učení o službě Pánu, nýbrž celý způsob života je touto službou. Společenství školy je něčím, co se vyvíjí a roste. Škola Benediktova chce vychovávat a formovat pro službu Bohu.⁴⁵

V prvních třech kapitolách píše svatý Benedikt o druzích mnichů, základním zřízení kláštera, o opatovi a jeho radě. Dále následují kapitoly, které nabádají ke cvičení ve ctnostech, jako jsou poslušnost, mlčenlivost a pokora.

V druhém oddílu Řehole je nejvíce místa věnováno liturgické modlitbě. V tomto oddílu je také zřejmý přínos svatého Benedikta pro mnišství, klade důraz na bratrské vztahy v komunitě a opatovi ukládá, aby se cvičil v obezřetnosti jakožto nutné ctnosti. Aby mniši dosáhli svého cíle – kontemplace, musí se denně věnovat trojí činnosti: liturgické modlitbě, *lectio divina*⁴⁶ a nějaké práci.⁴⁷

V Řeholi nám kapitoly osm až dvacet podávají podrobné pokyny ohledně náležité formy bohoslužeb, pořádku modliteb, čtení a zpěvu duchovních písní, jež tvoří rámeček mnichova dne. Poté následuje řada kapitol zabývajících se základními záležitostmi, jako je volba opata a úloha ostatních řádových bratří, kterým byla svěřena určitá služba v klášteře.

⁴⁴ Srov. AUMANN Jordan, Křesťanská spiritualita v katolické tradici, 72.

⁴⁵ Srov. HERWEGEN Ildefons, Smysl a duch Benediktovy řehole, 21.

⁴⁶ *Lectio divina* – rozjímavá četba, většinou nad Písmem svatým, Řeholí či nad spisy pouštních otců. Podrobněji uvedeno dále v této práci na str. 30.

⁴⁷ AUMANN Jordan, Křesťanská spiritualita v katolické tradici, 73.

Jsou tam také nařízení určující čas na spánek, manuální práci, četbu a jídlo. Najdeme zde také kapitolu o trestním řádu, kde jsou stanoveny tresty za porušení mnišské kázně. Velká pozornost se věnuje v kapitolách 58. a 59. přijímání nových členů do klášterní komunity.⁴⁸

Z obsahu Řehole je patrné, že Benedikt myslel nejen na duchovní řád života ve společenství, ale i na praktické hledisko soužití mnichů v komunitě. Pro svatého Benedikta byl život v klášteře cestou k Bohu. Cestou, která není bez námahy a překážek, ale která vede k zdraví duše a harmonii těla a ducha. Aby touto cestou mohli jít mniši správně, je zapotřebí ukázat určité pomůcky na duchovní cestě. Benedikt je jmenuje ve čtvrté kapitole Řehole jako „nástroje dobrých skutků“, a ačkoliv žije člověk ve společenství, jedná se o duchovní cestu jednotlivce. Ve svém duchovním umění mnich s pomocí nástrojů, jež mu Benedikt nabízí, přetváří své tělo a duši, aby stále jasněji vysvítala jeho původní jedinečná podoba, dílo Boží. Dílnou, kde to všechno máme svědomitě konat, jsou prostory kláštera a stálost v komunitě.⁴⁹

1.3.2 Hlavní pilíře benediktinské spirituality

Benediktinská spiritualita má uspořádanou formu, benediktinské myšlení znamená dávat věci na správné místo, učit rozeznávat rozdíly a dávat věcem správné rozměry. Denní pořádek, který Benedikt stanovil pro své mnichy, odpovídá přirozenému biorytmu člověka. Benediktovi nešlo jen o přesná vnější pravidla, ale o vhodný způsob života, který by přinesl zdraví všem složkám lidské bytosti. Celý život člověka má být uspořádán tak, aby odpovídal co nejvíce jeho přirozenosti.

Hlavní pilíře benediktinské spirituality vycházejí z tradice otců pouště. Základní kameny mnišské spirituality byly už dříve dány prvními organizátory mnišského života. Byla to manuální práce, soucítění s potřebnými, modlitba, četba z Písma svatého (*lectio divina* – jistý metodický způsob roztáhavé četby Bible) a život v tiché odloučenosti od světa.⁵⁰ Svatý Benedikt de facto neobjevil nic nového, ale navázal na již vyzkoušená pravidla a uvedl je ve své Řeholi do života.

⁴⁸ Srov. LAWRENCE Hugh, Dějiny středověkého mnišství, Praha: Vyšehrad, 2001, 27.

⁴⁹ Srov. GRŮN Anselm, Benedikt z Nursie, 42.

⁵⁰ Srov. VENTURA Václav, Spiritualita křesťanského mnišství 1, 179.

Ideál, který se snažil uvést v život v malém klášterním společenství, viděl Benedikt v soužití prvotní církve. Zkušenost rané církve byla v podstatě zkušeností společenství, zakoušením toho, že Ježíšův duch tvoří nové vztahy mezi lidmi. Právě na tuto zkušenost chtěl Benedikt navázat. Chtěl založit školu služby Bohu, školu, v níž se lidé učí novému způsobu soužití před Bohem a v Bohu.⁵¹

V dvaasedmdesáté kapitole Benedikt popisuje, jakým způsobem se mají řešit konflikty a jak se mniši mají chovat jeden k druhému: „*V uctivosti mají předcházet jeden druhého; své tělesné a mravní slabosti snášejí s největší trpělivostí; překonávají se navzájem poslušností; nikdo nemá sledovat svůj vlastní prospěch, nýbrž spíše prospěch druhého; ať si projevují čistou a bratrskou lásku; s láskou setrvávají v bázni Boží a svého opata milují upřímně a pokorně. Naprosto ničemu ať nedávají přednost před Kristem. On kéž nás společně dovede do života věčného*“ (RB 72,3–12).⁵²

Svatý Benedikt často v Řeholi opakuje slova poslušnost, vytrvalost, stálost, trpělivost a pokora. Mniši mají jeden druhému naslouchat. Každý z nich si přináší své dary, svůj způsob myšlení a jednání. Nejdůležitějším předpokladem pro dobře fungující společenství je naprostá odevzdanost Bohu. Přiblížení se Bohu a patření na něj se děje skrze „nástroje dobrých skutků“, které jsou popsány ve čtvrté kapitole. Je to především žít podle evangelia, následovat Krista a sloužit mu celým svým srdcem v pokoře a lásce.

Základní kámen benediktinské spirituality je obsažen v heslu benediktinů: *Ut in omnibus glorificetur Deus* („Aby byl ve všem oslavován Bůh“). Posláním benediktinské spirituality je hledat Boha a následně ho oslavovat ve všem, co patří ke každodennímu životu: v modlitbě, při duchovní četbě, během práce, v životě komunity, v druhém člověku, v sobě samém.⁵³

Hlavní rysy benediktinské spirituality bychom mohli shrnout do těchto bodů: neustálá modlitba, život ve společenství, služba Bohu a manuální práce.⁵⁴

⁵¹ Srov. GRÜN Anselm, Benedikt z Nursie, 85.

⁵² Řehole Benediktova, 165.

⁵³ Srov. <http://www.benediktinky.cz/rad-a-dum/Spiritualita.html>, 4. 6. 2010.

⁵⁴ K tomuto shrnutí jsem dospěla na základě rozhovorů se sestrou Vojtěchou Hanelovou O.S.B., která vede obláty v polském klášteře Lomži a s níž jsem měla možnost na toto téma hovořit v Praze, 12.6.2010.

1.3.2.1 Modlitba

Nepřetržitá modlitba vždy byla nejdůležitějším posláním mnichů, modlitbou se uskutečňovala proměna celého jejich života. Od osmé do osmnácté kapitoly se v Řeholi svatého Benedikta vypočítává, které žalmy se mají v jednotlivých hodinách modlitby zpívat. V šestnácté kapitole se objevuje krátké teologické zdůvodnění společné chórové modlitby. Modlitba byla strukturována veršem 119. žalmu: „*Chválím tě sedmkrát za den za tvé spravedlivé soudy*“ (Ž 119,164). Pro noční modlitbu vycházel svatý Benedikt z téhož žalmu: „*Uprostřed noci vstávám, abych tě chválil*“ (Ž 119,62). Společná modlitba mnichů vychází z Bible a je chválou Všemohoucího Boha.⁵⁵

Modlitba je prostředek komunikace s Bohem. Je to dialog, skrze který proudí obousměrná komunikace. V rozhovoru s Bohem musíme odhalovat všechny své skryté myšlenky, pocity a touhy. Vzájemným působením v dialogu s Bohem postupně poznáváme Boha i sebe. I když hledání Boha začneme s velice nepřesnými představami o tom, kdo je Bůh a co si o nás myslí, navržený způsob modlitby nás postupně přivede k jasnějšímu a věrnějšímu obrazu Boha právě tak jistě, jako nás komunikace s lidmi postupně přivede k poznání toho, koho milujeme. Podstatou modlitby je setkání s Bohem a poznávání Boha skrze toto setkání.⁵⁶

Modlitba je nejzákladnější duchovní činnost, v níž roste bdělé vědomí Boží přítomnosti. Všechny formy mnišské modlitby, společné i osobní, se soustřeďují na biblické Slovo. Písmo představovalo pramen i kontext rané mnišské modlitby. Dávni mniši byli zcela ponořeni do slov a obrazů Písma. Pilně četli Písmo, bylo jim předčítáno a učili se dlouhé části nazpaměť.⁵⁷

Benediktova řehole ctí zásadu: „*Ničemu at' se nedává přednost před službou Bohu*“ (RB 43,3). Vážít si společné modlitby patří k charismatům benediktinů. Všem, co se koná v rámci této společné chórové modlitby, se v benediktinské tradici říká *opus Dei* („dílo Boží, služba Boží“).⁵⁸

⁵⁵ Srov. GRÜN Anselm, Benedikt z Nursie, 67.

⁵⁶ Srov. <http://www.vira.cz/modlitba-meditace>, 11. 5. 2010.

⁵⁷ Srov. STEWART Columba, OSB, Modlitba a komunita, 35.

⁵⁸ Řehole Benediktova s Prokopem SIOSTRZONKEM, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2005, 50.

Denní modlitba církve, takzvaná liturgie hodin (nebo lidově breviář) tvoří oficiální liturgickou modlitbu církve. Skrze modlitbu hodinek můžeme naslouchat Božímu slovu a vstupovat do dialogu s Bohem. Liturgii hodin představuje několik modliteb během celého dne, které tvoří především žalmy a biblická čtení. Žalmy se obvykle zpívají nebo společně recitují. Denní modlitbu církve se dnes modlí jak kněží a řeholníci, tak i laici.

Liturgie hodin prodělala ve svých dlouhých dějinách velký vývoj. Chórová modlitba žalmů byla obvyklá již ve starých mnišských kláštorech, zvláště pak u benediktinského řádu. Tato modlitba se brzy rozšířila i mezi laiky, tato modlitba byla tak běžná, že její záznamy patří k nejčastějším dochovaným středověkým rukopisům. Pro klérus a řeholníky stanovila její podobu reforma Tridentského koncilu v 16. století. Tato podoba obsahovala osm „hodinek“ (lat. „*horae*“), které odpovídají Řeholi svatého Benedikta. Tak se měl uskutečnit ideál neustálé modlitby během dne:

1. noční vigilie (lat. *matutinum*) — asi ve dvě hodiny v noci;
2. ranní chvály (lat. *laudes*) — před východem slunce;
3. *prima* — při východu slunce;
4. *tertia* — kolem deváté hodiny ráno;
5. *sexta* — v poledne;
6. *nona* — ve tři hodiny odpoledne;
7. večerní chvály, tj. nešpory (lat. *vesperae*) — večer při západu slunce;
8. kompletář (lat. *completorium*) — před spaním.⁵⁹

Pohroužení do modlitby propůjčuje člověku sílu, aby obstál v životě. Není lhostejné, zda se modlí nebo ne. Když se modlíme, bude to nejprve modlitba díky a pokud prosíme, nesmíme dělat z Boha jednoduše plnitele svých přání. Ježíš řekl jasně: „*Ne, má, ale tvá vůle se staň*“ (Lk 22,42). V modlitbě dostává člověk sílu, aby se podrobil Božímu řádu. Jak děkovaná tak i prosebná modlitba jsou zahrnuty v benediktinské chvále Boha. „*Dobrořeč, má duše, Hospodinu, celé nitro mé, jeho svatému jménu! Dobrořeč, má duše, Hospodinu, nezapomínej na žádné jeho dobrodiní!*“ (Ž 103,1–2). Oslava Boha osvobozuje člověka od zaujetí sebou samým. Myslíme na Boží přítomnost a odpoutáváme se od sebe samých.⁶⁰

⁵⁹ Srov. Řehole sv. Benedikta latinsky a česky, vydali čeští benediktini v Praze, 1993, 209–210.

⁶⁰ Srov. NIGG Walter, Benedikt z Nursie, 59.

Benedikt ve své Řeholi napsal: „*Ničemu at' se nedává přednost před chválou Boží*“ (RB 43,3). Chválení Boha bylo u něj na prvním místě. Když zaznělo znamení k této chvále, zanechali mniši práce, šli do Božího domu a zanotovali chvalozpěv. Pro Benedikta bylo důležité, aby řeholníci mysleli na slova: „*Před tváří andělů chci tě velebit*“ (Ž 138,1). S touto myšlenkou spojoval Boží přítomnost, která má pro křesťana rozhodující význam.

Benedikt ještě neznal gregoriánský chorál. Není jasné, kdy a kde poprvé zazněl. Nápěvy u Benedikta se zakládaly pravděpodobně na synagogálních zpěvech, ze kterých se postupem času gregoriánský chorál vyvinul. Chorální zpěv pozdvihuje mnichy k jednotě a sounáležitosti, ze které stoupá k nebi Boží chvála.⁶¹

1.3.2.1.1 Lectio divina jako prostředek modlitby

„*Lectio divina* je individuální nebo společná četba kratšího či delšího úryvku z Písma, vnímaného jako Boží slovo a rozvíjeného působením Ducha svatého v rozjímání, modlitbě a kontemplaci. Péče o pravidelnou, ba každodenní četbu Písma odpovídá starobylé praxi církve. Jako kolektivní praxe je dosvědčena ve 3. století v době Origenově.“⁶²

Lectio divina – „Boží četba“ je vedle liturgie a práce další důležitou částí mnišského života. Svatý Benedikt tomuto čtení vyhrazuje zvláštní čas mezi liturgií a prací, aby mnich byl skutečně volný (*vacare*) pro *Lectio divina*, která se pak stává „pojítkem“ mezi liturgií a prací nejen ve smyslu časovém, ale hlavně ve smyslu duchovním. *Lectio divina* napomáhá hlubšímu prožívání a chápání liturgie, ale právě tak slouží i k naplnění mysli a srdce Božím Slovem, o kterém lze rozjímat, s ním přebývat a vychutnávat ho během hodin práce.⁶³

Umění *Lectio divina* se snaží převést biblický text k životu. Je to velmi cenný nástroj, jímž se daří v našich církvích překonat často velkou propast mezi vírou a životem,

⁶¹ Srov. NIGG Walter, Benedikt z Nursie, 57.

⁶² PAPEŽSKÁ BIBLICKÁ KOMISE, Výklad bible v církvi, Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství, 1993, 101.

⁶³ Srov. <http://www.benediktinky.cz/rad-a-dum/Spiritualita.html>, 4. 6. 2010.

mezi spiritualitou a každodenností. *Lectio divina* je existenciální výklad Písma, v němž se člověk především zaměřuje na Krista, hledá ho na stránkách Bible a učí se celou svou existencí v dialogu obracet na zjevenou tvář Kristovu, aby mohl nahlížet vlastní každodennost v záři nového světla.⁶⁴

Lectio divina postupuje ve čtyřech krocích – *lectio* (čtení), *meditatio* (rozjímání), *oratio* (modlitba), *contemplatio* (nazírání). Tyto kroky představují postupné pronikání do biblického textu, v němž se úkon četby Písma stává setkáním a dialogem s Kristem. V *lectio* jde o úsilí vyjít ze sebe, překonat časový a kulturní odstup, který nám při aplikaci textu ve vztahu k sobě a druhému, může být na překážku. V *meditatio* se pak prohlubuje poznání textu a hledá se ústřední poselství. V *oratio* se objevené poselství aplikuje na vlastní život, tím přijímáme odpovědnost za slyšené a přijaté Slovo. Rovina modlitby tak splývá s rovinou života samotného. V duchovní četbě se uskutečňuje dialogický záměr Písma. V *contemplatio* se projevuje účinnost Božího slova vedoucího ke komunikaci dvou milujících se osob. Jde o poznání nevyslovitelné Boží přítomnosti.⁶⁵

Duchovní četba patřila v Benediktově klášteře vždycky k základním milníkům dne. Jednalo se především o četbu z Písma svatého nebo z Řehole. Tato četba byla tím nejučinnějším prostředkem pro zachování čistoty srdce, tedy srdce otevřeného pro Pána a jeho záležitosti. Bylo a je důležité zaplňovat prázdné místo v srdci Božím slovem, aby se ho nemohl zmocnit nepřítel naší spásy.

Benedikt chtěl, aby se jeho mniši věnovali *Lectio* až tři hodiny denně. Dříve byla četba namáhavá činnost, náročná pro mysl i tělo. Četlo se pomalu a čtené slovo se vyslovovalo, alespoň polohlasně. Benedikt věděl, že pro mnichy jeho kláštera bude četba představovat obtíže, a dokonce ustanovil starší, kteří měli dohlédnout na to, aby bratři daný čas skutečně využívali k duchovní četbě, a ne k zábavě a klábosení (RB 48,17–20). V krajním případě Benedikt svoluje, aby se pro nenapravitelné případy našla nějaká práce, a oni nerušili druhé svým neklidem (RB 48, 17–23).⁶⁶

⁶⁴ Srov. BIANCHI Enzo, Klíčové pojmy křesťanské spirituality, Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství, 2009, 91.

⁶⁵ Srov. tamtéž, 92.

⁶⁶ Srov. STEWART Columba, OSB, Modlitba a komunita, 41.

Lectio divina mohou, samozřejmě, praktikovat i laici. Při této četbě je třeba osvojit si kázeň pečlivého čtení, všímat si každého slova a nic nepřeskočit. Rozvážnosti při čtení můžeme pomoci čtením nahlas, je to způsob zpomalení četby a vyvarování se rozptýlení. *Lectio* má záměr citový ne poznávací, je to práce srdce, které touží po kontaktu s Bohem. Také bychom měli věnovat pozornost výběru místa.

Vhodné okolní prostředí nám pomůže k většímu soustředění. Použití ikony nebo svíčky dodá místu modlitební atmosféru. *Lectio* provádíme v duchu vážnosti a úcty. Měli bychom mít předem promyšlené, jakému úryvku se budeme věnovat a kolik času bude vyžadovat. Boží Slovo podává pohled na naše zkušenosti, dává smysl našemu úsilí a udržuje naživu plamen naděje. Kontakt s Písmem svatým je zdrojem radosti srdce a přivádí nás do užšího vztahu s Bohem a obohacuje náš duchovní život.⁶⁷

Četba Písma podle metody *lectio divina* se v životě neodraží jen v tom smyslu, že vede k určitým skutkům, ale spíše tak, že v něm zapaluje oheň víry, naděje a lásky a vede ke Kristu.

1.3.2.2 Život ve společenství

Jedním ze základních postojů, které mají určovat společný život mnichů, je podle Benedikta radost. Benedikt se snaží vytvořit v klášteře předpoklady pro to, aby mohli žít všichni v radosti, to jest ve společenství s Bohem.⁶⁸ Takové společenství vede k radosti: „*Mému srdci dáváš větší radost, než mívají oni z hojných žní a vinobraní.*“ (Ž 4,8); „*Hospodinova ustanovení jsou přímá, jsou pro radost v srdci.*“ (Ž 19,9). V radosti je silná víra, živá naděje a úžas nad velkými skutky Božími, je to vděčnost.

Dobré společenství vytváří živá víra. Jako je při slavení liturgie ústředním motivem oslava velkých Božích činů v průběhu celých dějin spásy, zvláště Velikonoc, je také středem společenství Zmrtvýchvstalý Kristus. Tato velikonoční dimenze se projevuje v celém životě komunity, ve všem, co se v komunitě děje. Opat je vnímán jako zástupce Krista na zemi a otec této řeholní rodiny. Ježíš Kristus – dobrý Pastýř je podle Benedikta

⁶⁷ Srov. *The Benedictine Handbook*, 106–109.

⁶⁸ Srov. *Řehole benediktova*, 42.

vzorem pro jednání opata. Jeho mírnost a milosrdenství, ale zároveň i moudrost, umění naslouchat a rozlišovat, znalost schopností a silných i slabších stránek jednotlivých členů společenství umožňují, že opat vede komunitu tak, aby „*silní měli to, po čem touží, a slabí aby neutíkali*“ (RB 64,19).⁶⁹

Podle Benediktových představ by jeho kláštery měly být místy pokoje v nepokojném světě. V Benediktově Řeholi je patrná snaha, aby opat a všichni nositelé odpovědných úřadů vytvářeli předpoklady pro pokojný život všech členů komunity (srov. RB 34,5). Jedním z předpokladů pokoje je spravedlnost, jak to Benedikt vyjadřuje citátem ze Skutků: „*Rozdělovalo se každému, kdo jak potřeboval*“ (RB 34,1; srov. Sk 4,35). Míru pro to, aby všichni obdrželi, co potřebují, a žili v pokoji, nemá určovat názor některého bratra, nýbrž ohled na slabosti bratří. Benedikt se především snaží dovést bratry k tomu, aby začali být tvůrci pokoje sami v sobě.⁷⁰

Podstatným úhelným kamenem života benediktinského společenství je stálost (*stabilitas*) – vazba skrze sliby na určitou komunitu, do níž se člověk cítí být povolán. Stálost vnější pak umožňuje stálost vnitřní, spoluzodpovědnost za společenství, osobní oddanost komunitě, bytí pro jiné. Každý má v komunitě vlastní jedinečné poslání, v ní naplňuje den co den také další dva sliby: poslušnost (*oboedientia*) a změnu mravů (*conversio morum*, tento slib zahrnuje mimo jiné také slib chudoby a čistoty). Tyto sliby se mají vykonávat v pokoře, která pramení ze srdce. Pokora je cesta duchovního zrání, kdy člověk dává stále více prostoru ve svém životě Bohu. Benedikt popisuje celou tuto cestu v sedmé kapitole řehole.

Dalším prvkem života ve společenství bylo u Benedikta přijímání hostí do klášterního společenství. Benedikt vidí v každém příchozím do kláštera samotného Krista, který říká: „*Byl jsem na cestě a ujali jste se mne*“ (Mt 25,35). Příkladem benediktinské pohostinnosti je také pohostinnost Abraháma, který v osobách tří cizinců přijímá samého Boha. Víra umožňuje vidět Boha v každém člověku. Proto je každý host přijímán s pokorou, je mu prokazována patřičná úcta a láska, otevřenost, je pozván do společenství modlitby i ke společnému stolu. Pohostinnost je vždy spojena se vzájemným obohacením, s dáváním i přijímáním. Ačkoli se pohostinnost projevuje

⁶⁹ Srov. <http://www.benediktinky.cz/rad-a-dum/Spiritualita.html>, 4. 6. 2010.

⁷⁰ Srov. Řehole Benediktova, 48.

zpravidla vnějšími službami, zůstává přesto přijímání hostů také duchovní činností a je jednou z forem benediktinského apoštolátu.⁷¹

Podle Benediktových představ by jeho kláštery měly být místy pokoje (*pax benedictina*) v nepokojném světě. V Řeholi je patrná snaha, aby opat a všichni nositelé odpovědných úřadů vytvářeli předpoklady pro pokojný život všech členů komunity. Pokoj je proces, který postupuje po malých krocích a vede ke kultuře lásky.⁷² Optimální rozdělení dne mezi modlitbu, práci, četbu a odpočinek, správná míra ve všem je předpokladem pro život v radosti a v pokoji. Pramenem vnitřního pokoje je ovšem sám Vzkříšený Kristus.

1.3.2.3 Služba Bohu

U svatého Benedikta se z prologu dozvídáme, že chápe svůj křesťanský život jako náboženskou vojenskou službu: „*Obracím se nyní na tebe, kdo se zříkáš vlastní vůle a chápeš se mocných a nádherných zbraní poslušnosti, abys vykonával válečnou službu Kristu Pánu, pravému králi*“ (RB Prolog 3). Poslušnost je cestou k životu, protože jde o cestu, kterou šel sám Kristus. Podobně jako voják ve vojsku, který plně spadá pod příkazy svého velitele a nemá své rozhodování ve vlastních rukou. Stal se tak mužem poslušnosti a služby, který pro splnění povinností nasazuje své maximální síly.⁷³

Kristus je pravzor poslušného člověka. Řehole učí, že každý, kdo jde cestou následování Krista, potřebuje duchovního vůdce, zkušeného člověka, který ho ochrání před sebeklamem. Být poslušný znamená konečně i objevit své vlastní povolání a poslání, to znamená uvědomit si svůj nezaměnitelný vztah k Bohu. Touto cestou šel i Benedikt. Srdcem poznával čím dál jasněji cestu svého poslání a mohl pak pomáhat jiným, aby tu cestu našli i oni.⁷⁴

Benediktova „vojenská služba“ je velkou alternativou k dnešnímu pohodlnému křesťanství, které myslí jen na úlevy a poshovění. Za všech okolností chce být moderní

⁷¹ Srov. <http://www.benediktinky.cz/rad-a-dum/Spiritualita.html>, 4. 6. 2010.

⁷² Srov. Řehole Benediktova, 48–49.

⁷³ Srov. NIGG Walter, Benedikt z Nursie, 55.

⁷⁴ Srov. Řehole Benediktova, 38.

a libuje si v tom, že lidem předkládá co nejvíce nabídek, z nichž si pak mohou vybrat tu, která je pro ně nejpříjemnější. V tomto křesťanském výprodeji už není žádná přetvářející síla. Benedikt nechtěl o takovém světem protřelém křesťanství nic vědět. Benedikt myslel na nový začátek, na křesťanskou vojenskou službu. Křesťan bojuje sám se sebou, se světem, s ďáblem. Bere-li křesťanství vážně, bojuje dnem i nocí. Podle Benedikta znamená křesťanství nemilosrdný, nikdy nepřestávající boj po celou dobu, kdy žijeme na této zemi. Benedikt opisuje boj slovy: „*O všem tvrdém a těžkém na cestě k Bohu at' se žák dozví předem.*“ Nesmí se zatajovat těžkosti ani používat lákadel. Vždycky jsou nesprávné a vedou ke zklamání. Mladý křesťan musí vědět, co ho čeká: tvrdost a boj. Jeho cesta je úzká stezka. Benedikt volá jednotlivce, který má statečné srdce a neleká se odvahy.⁷⁵

1.3.2.4 Manuální práce

Benediktinský způsob života bývá zpravidla charakterizován formulkou *Ora et labora* („Modli se a pracuj“). V Benediktově Řeholi ji však nenajdeme, použil ji až v 9. století Benedikt z Aniane, který v karolinském období ovlivnil způsob života množství klášterů. Jistě již svatý Benedikt sám usiloval o vyvážený vztah mezi modlitbou a prací. Především mu však šlo o novou teologii práce. Benediktinský pracovní étos poznamenal rozhodujícím způsobem postoj západního světa k práci. Pro staré Řeky byla nájemná práce činností otrockou, ideálem pro ně byl svobodný a zaopatřený občan, který slouží státu jiným způsobem než prací a těší se z volného času.⁷⁶

O křesťanském étosu práce můžeme mluvit nejdříve u Augustina: práce je Boží přikázání pro člověka. Neslouží jen k zachování života, je také cestou k duchovnímu zdokonalování. Benedikt ve svém pozitivním hodnocení práce zřejmě z Augustina vychází. Práce je podle Benedikta duchovní cesta, na níž potkáváme Boha u sebe samého, otevíráme se pro Boha i pro lidi a necháváme se samotným Bohem vzít do služby. „Benedikt připisuje práci trojí význam: nejprve slouží k tomu, aby mniši dokázali postarat o potřeby k životu. To přináší vnitřní svobodu a správnou míru v zacházení s věcmi. Kdo si dokáže obstarat vše potřebné k životu, není závislý na druhých. Zároveň sám cítí a prožívá namáhavost lidského živobytí. Práce je důležitá také proto, že je službou druhým lidem.

⁷⁵ Srov. NIGG Walter, Benedikt z Nursie, 56–57.

⁷⁶ Srov. GRÜN Anselm, Svatý Benedikt z Nursie, 72.

Práce slouží prospěchu a blahu člověka. Práce je výrazem lásky k bližnímu. A konečně prací má být oslavován Bůh.“⁷⁷

Svatý Benedikt upozorňuje často na stav zahálčivé neposlušnosti. Tedy netečné lhostejnosti vůči Božím výzvám k přeměně svého nitra. Postoj takového člověka se podobá duchovnímu spánku. Takový postoj nazývali staří mniši *acedie*. Jan Kassián, západní mnich žijící na přelomu 4. a 5. století, nám takovou situaci vyskytující se nejen v mnišském životě, definuje takto: „Acedie vlévá mnichovi nechut' k místu, kde přebývá, ke způsobu života který vede. Acedie připravuje mnicha k tomu, aby utekl z boje.“⁷⁸

K charakteristice *acedie* patří také nedbalost a jistý minimalismus u mnicha v modlitbě, četbě, práci. Nestará se o hygienu, domácí povinnosti, cítí se na konci sil. Konečným stavem *acedie* bývá pocit, že se člověk ze své tíživé situace nemůže dostat; často upadá do hluboké deprese. Prvním specifickým lékem na *acédii* samotnou je prostá snaha o vytrvalost a odolnost vůči všem tlakům. „Zatnout zuby určit si určitý okruh zvládnutelných činností a vydržet. *Acedii* léčí vytrvalost; vede k tomu, že člověk dělá věci pořádně a s bázní Boží. To radí i Evagrius: „*Urči si míru své práce a neustupuj od ní, dokud ji neuděláš. Rozumně a ze všech sil se modli a duch *acedie* od tebe uteče.*“⁷⁹ Jako terapie se doporučuje manuální práce.

V Řeholi je manuální práci věnována celá osmačtyřicátá kapitola. Začíná hned varovným výrokiem proti lenosti: „*Zahálka je nepřítel duše. Proto mají být bratři v určité hodiny zaměstnání tělesnou prací, v jiné hodiny zase svatým čtením*“ (RB 48,1). Hlavní Benediktova starost je asketické povahy: život bez dostatečné práce a činnosti je pro duši velmi nebezpečný.⁸⁰

Benedikt nezanechal svým následovníkům žádný příkaz, jakou konkrétní činností se má mnišská komunita živit. Píše jen, že bratři mají „*žít z práce svých rukou*“ (RB 48,8). Proto je činnost každé mnišské komunity úzce spojena s místem, v němž se nachází a žije. Podle polohy kláštera, schopností jednotlivých členů a potřeb okolního světa se může

⁷⁷ GRÜN Anselm, Benedikt z Nursie, 72.

⁷⁸ Řehole Benediktova s Prokopem Siostrzonkem, 64.

⁷⁹ VENTURA Václav, Spiritualita křesťanského mnišství 1, 167.

⁸⁰ Srov. HOLZHERR Georg, Řehole Benediktova, uvedení do křesťanského života (komentář), Praha: Benediktinské arcidiákonství sv. Vojtěcha a sv. Markéty, 2001, 151.

jednat o práci manuální nebo vědeckou, ve školství, charitě apod. Pokorné uznání svých dovedností, možností i hranic, umění spolupracovat s Bohem, s jeho milostí při vytváření nových hodnot, to vše poskytuje prostor pro využití individuálních talentů ve prospěch celku.⁸¹

1.4 Souhrn

Co tedy tvoří benediktinskou spiritualitu? Především je to nabídnutí sebe Ježíši Kristu. Benedikt nás hned v úvodu Řehole nabádá, abychom se vydali do bitvy v Kristově vojsku. Celá Řehole je zaměřena na jeden centrální bod a tím je Kristus: „*Naprosto ničemu ať nedávají přednost před láskou ke Kristu.*“ (RB 4,21). Svatý Benedikt tam nic nepřidává, pouze převádí evangelijní hodnoty do praktického života. Snaží se být podobný prvním křesťanským komunitám, jak píše Pavel ve Skutcích apoštolů: „*Všichni, kteří uvěřili, byli pospolu a měli všechno společné. (...) Prodávali svůj majetek a rozdělovali všem podle toho, jak kdo potřeboval. (...) Po domech lámali chléb a dělili se o jídlo s radostí a s upřímným srdcem. Chválili Boha a byli všemu lidu milí*“ (Sk 2,44–46).

Skrze křest jsme připoutáni jeden ke druhému, ať už žijeme v řeholní komunitě, rodině nebo neseme břímě samoty. Lidé, se kterými žiji nebo se setkávám v zaměstnání, ve škole, ve světě jsou vlastně moji příbuzní. Benedikt chce, abychom se učili jeden od druhého vzájemné trpělivosti a lásce. Učí nás jak žít pospolu v různosti. Benedikt si sám vyzkoušel, co je to být poustevníkem, žil tak po tři roky. Ale po této zkušenosti se rozhodl pro život v komunitě, protože to není jen Ježíš a my, ale „*dva nebo tři*“: „*Neboť, kde jsou dva nebo tři shromážděni v mém jménu, tam jsem já uprostřed nich*“ (Mt 18,20).

Následovat Řeholi, ať už jako mnich nebo jako oblát, může být jedním ze způsobů hledání Boha. Svatý Benedikt nás učí vychovávat se skrze nástroje dobrých skutků, abychom získali vnitřní disciplínu a neupadli do osidel acedie. Velkým pomocníkem na této cestě nám má být pokora a poslušnost, tak jak byl poslušný Ježíš Kristus „*až k smrti na Kříži*“ (Flp 2,8). Díky Kristu jsme vstoupili na novou cestu života. Žít pod Benediktovou Řeholí vlastně není nic překvapivého, jedná se o harmonicky vyvážený způsob života, ale tak, aby byl ve všem našem konání oslavován Bůh.

⁸¹ Srov. GRÜN Anselm, Benedikt z Nursie, 72.

2. Oblace v benediktinském řádu

2.1 Kdo je „oblát“?

Pojem „oblát“ má poměrně dlouhou historii, a jeho obsah se v průběhu dějin pozvolna měnil. Slovo oblát pochází z lat. *oblatus* „nabídnutý nebo darovaný Bohu“⁸². V 6. století se pojmem „oblátí“ označovaly děti, které rodiče zasvětili v mladém věku řeholnímu životu v klášteře. V pozdější době v souvislosti s velkým rozmachem benediktinského a později cisterciáckého řádu objevil se v 9. století vedle pojmu oblát pojem konvrš⁸³ ve smyslu laický bratr. Konvrši byli členové konventu, kteří nesložili slavné sliby a většinou se věnovali těžké manuální práci.⁸⁴ V 11. století se pod vlivem clunyjské reformy utvořily dva druhy oblátů. Jedni byli oblátí klášterní neboli regulérní oblátí (*regularis*), kteří žili s mnichy v klášteře a druzí oblátí světských neboli sekulárních (*saecularis*), kteří praktikovali benediktinskou spiritualitu mimo klášter.

V dalším pojednání se budeme věnovat sekulárním benediktinským oblátům, tj. křesťanům laikům⁸⁵, sdílejícím spiritualitu určité benediktinské klášterní komunity pod řeholí svatého Benedikta, žijícím ve světě. Tito oblátí se stávají duchovní součástí mnišské komunity a skrze ně může pronikat benediktinská spiritualita ven do okolního světa. Stávají se *de facto* partnery kláštera, kdy skrze modlitbu, práci a sdílení se podílejí na chodu komunity. Klášter jejich oblace je jejich duchovním domovem a nemusí záležet na jejich faktické vzdálenosti od řeholního domu. Opat kláštera se stává jejich otcem a oblátí stejně jako mniši jsou bratři a sestry.

Oblátská společenství mají benediktini a cisterciáci. Jiné řády, jako například premonstráti, dominikáni nebo františkáni mají při sobě podobnou instituci, jejímž příslušníkům se říká terciáři.⁸⁶ Od 16. století pak vznikaly řeholní kongregace, v jejichž

⁸² Latinské výrazy srov. KÁBRT, J., KUCHARSKÝ, P. a kol., *Latinsko – český slovník*, Praha: Leda, 2000.

⁸³ Konvrš – z lat. *conversus*, obrácený laický bratr, do češtiny zkomoleno jako konvrš.

⁸⁴ Srov. VLČEK, P., SOMMER, P., FOLTÝN, D., *Encyklopedie českých klášterů*, Praha: Libri 1997, 720.

⁸⁵ Toto vyjádření je poněkud problematičné, protože sekulárním neboli externím benediktinským oblátům se může stát i kněz, který tedy není jen křesťanem laikem.

⁸⁶ Terciáři – z lat. *tertius* – třetí. Příslušníci třetího řádu, tedy třetí (laické) řádové větve následující po větvi mužské a ženské. Odlišují se od benediktinských oblátů tím, že jsou organizováni jako řád a neslibují stálost

názvu se slovo oblát vyskytovalo. V roce 1578 zakládá svatý Karel Boromejský v Miláně Obláty svatého Ambrože, v roce 1816 vzniká Kongregace oblátů Neposkvrněného Početí Panny Marie, kterou založil blahoslavený Evžen de Mazenod ve Francii pro misijní účely,⁸⁷ roku 1875 jsou založeni Obláti svatého Františka Saleského, kteří se zavazují k pastorači ve školách a v misiích, a v roce 1878 Obláti svatého Josefa pro pastorači a výchovu mladých a pro misie. Oblátkami se nazývaly také členky ženského řádu olivetánů, založeného v Římě roku 1433 svatou Františkou Římskou, aby pečovaly o chudobné a nemocné.⁸⁸

Obláti benediktinského řádu jsou výjimeční tím, že mají silný příklon k řeholi svatého Benedikta a jsou také pevně svázáni s místem, kde složili do rukou opata obláčku (slib).⁸⁹ Obláty duchovně vede rektor oblátů, kterého ustanoví opat kláštera. Obláti dodržují stanovy, které jsou většinou upraveny pro potřeby určité benediktinské komunity. O přijetí do společenství oblátů rozhoduje představený konkrétní řeholní rodiny a ten zpravidla také obláta do klášterní rodiny přijímá. Benediktinští obláti jsou tedy křesťané laici žijící benediktinskou spiritualitu ve světě a jsou svázáni s určitým benediktinským klášteřem.

Dnešního obláta můžeme definovat takto: „Je to křesťan, který odpovídá na Boží volání a rozhodl se sloužit Bohu ve světě pod Řeholí svatého Benedikta.“⁹⁰ Stát se oblátem je vnímáno jako povolání, podobně jako povolání k řeholnímu životu, kněžství či manželství.

k určité klášterní komunitě. S ohledem na laický charakter bývají tyto takzvané třetí řády po koncilu většinou označovány jako „sekulární“.

⁸⁷ Srov. VLČEK, P., SOMMER, P., FOLTÝN, D., Encyklopedie českých klášterů, 146.

⁸⁸ Srov. <http://www.iencyklopedie.cz/oblati/>, 20. 10. 2010.

⁸⁹ Obláčka je pro obláty veřejný náboženský úkon, kterým se oblát křesťan odevzdává Bohu a napojuje se určitým způsobem na konkrétní benediktinskou rodinu. I když obláčka nemá charakter slavných slibů, jež skládají mniši a regulární obláti, přece jen má charakter určitého trvalého slibu daného Bohu. Nedodržení je projevem nedokonalosti lásky k Bohu. V jiných řádech i institucích se obláčkou míní započetí života v daném společenství (u řeholníků/řeholnic spojené s přijetím hábitu), zatímco sliby/profes se skládají až následně.

⁹⁰ MORRIS, Augustine, Oblates life with St. Benedict, Elmore Abbey, 1992, 2.

2.1.1 Původ oblátů – historie

Ze života svatého Benedikta, jak nám vypráví svatý Řehoř Veliký, je zřejmé, že obláti byli přijímáni již v prvním Benediktově klášteře na Subiaku ještě před založením Monte Cassina. Šlo však o malé chlapce, kteří byli svými rodiči nabídnuti k výchově v klášteře. Tento akt oblace (*oblatus* – ten, kdo je obětován, nabídnut) chlapců je podrobně popsán v padesáté deváté kapitole Řehole. V Řeholi rodiče jménem svého dítěte skládali sliby, ruku mu zabalili do látky používané při mešní oběti a spolu s vhodným darem je obětovali službě Bohu neboli životu v klášteře.

Chlapci od sedmi let výše tudíž tvořili běžnou součást benediktinských obcí raného středověku.⁹¹ Tito dětští obláti se později stávali plnohodnotnými členy konventu. Nic nenaznačuje tomu, že by jim byla dána možnost rozhodnout se jinak. Rodiče sice jednali za dítě, ale toto obětování mělo u svatého Benedikta neodvolatelnou působnost.

Je to změna oproti ustanovení svatého Basila († 379), u něhož bylo dítě obřadem „obětování“ do kláštera sice přijato, ale mladý člověk se mohl ve věku, kdy byl schopen vstoupit do manželství, teprve rozhodnout pro celibát. Benedikt byl zřejmě ovlivněn církevním právem platným v Galii v 6. století, kde se vyskytovaly předpisy, že děti přijaté mezi kleriky náleží do tohoto stavu natrvalo. Přesto však měly možnost oženit se, pokud se vzdaly vyšších svěcení.⁹²

Přesnější postavení oblátů se formovalo během dalších století, kdy s větším nabýváním majetku klášterů a jejich rozmachem rostla i poptávka po laických pracovnících. Nebylo možné udržovat velké klášterní komplexy s vlastním hospodářstvím pouze s pomocí mnichů. Kolem komunit se postupně vytvořily skupiny laiků, kteří pracovali a žili v klášteře, ale neskládali mnišské sliby. Jednalo se o obláty a konvrše.

V 11. století svatý Vilém opat z Hirschau († 1091), který se snažil o přesnější zařazení osob žijících v klášteře, použil slovo „oblát“ pro křesťany laiky, kteří žili s komunitou, ale nenosili mnišský oděv.⁹³ Dalo by se říci, že prvně vymezil sekulární

⁹¹ LAWRENCE Hugh, Dějiny středověkého mnišství, Praha: Vyšehrad, 2001, 40.

⁹² Srov. HOLZHERR Georg, Řehole Benediktova, uvedení do křesťanského života (komentář), 180–181.

⁹³ Srov. TVEDTEN, B., How To Be a Monastic and Not Leave Your Day Job, Massachusetts, Brewster: Paraclete Press, 2006, 59.

obláty. Krátce po smrti opata Viléma, za papeže Urbana II., který byl příznivcem oblátů, bylo na lateránském koncilu v roce 1215 oficiálně stanoveno rozdělení oblátů na regulární obláty tj. ty, kteří zůstávají v klášteře, a sekulární obláty tj., ty kdo postoupili majetek klášteru, ale nechali si užívací právo. Žili jako laici ve světě, ale byli podřízeni opatovi.⁹⁴

Historici popisují mnoho věřících, kteří se takto oddali Bohu a řádu svatého Benedikta tím, že se stali obláty známých klášterů Cluny, Lérins, Hirschau, St. Blase a dalších. To bylo v době, kdy se benediktinský řád těšil nejvyšší přízni a úctě nikoho menšího než samotného římského císaře Jindřicha II., jehož velká láska a oddanost benediktinům je historicky doložena a který byl proto vybrán jako zvláštní patron oblátů.

Oblátské hnutí dostalo nové impulsy ve 14. století vznikem Bratrstva oblátů při kongregaci olivetám, založené svatým Bernardem Tolomeim. V 15. století svatá Františka Římská (1384–1440) podnítila řadu vznešených římských žen, aby se vzdaly světského a okázalého života, který vedly, a oddaly se horlivějšímu křesťanskému životu a službě chudým. Žily ve svých domovech bez řeholních slibů, nenosily speciální řeholní oděv a byly podřízeny duchovnímu vedení olivetánských benediktinů. O několik let později začaly žít společně a skládaly slib poslušnosti své představené, kterou si zvolily a nazvaly se oblátkami svatého Benedikta. Tento původní institut oblátek sv. Benedikta, založený svatou Františkou Římskou, existuje v Římě dodnes. Oblátky se věnují společné modlitbě a službě chudým a potřebným. Toto je důvod, proč byla svatá Františka Římská ustanovena jako nebeská patronka oblátů svatého Benedikta.⁹⁵

V následujících staletích obláti existovali až do doby francouzské revoluce, kdy benediktinský řád tak jako mnoho jiných řádů téměř zanikl. Zároveň s jeho obnovou v 19. století také znovu ožil institut oblátů. Na žádost prvního opata – primase Hildebranda de Hemptine, OSB, kanonický status oblátů byl definitivně ustanoven jednak listem papeže Lva XIII. ze dne 17. června 1898 a posléze dekretem Posvátné kongregace pro biskupy a řeholníky ze dne 23. července 1904, kterým se schvalují stanovy sekulárních oblátů svatého Benedikta a tím se uděluje oblátům oficiální schválení Svatým stolcem. Revize

⁹⁴ Srov. HOLDAWAY, Gervase, *The Oblate Life*, Norwich: Canterbury Press, 2008, 33.

⁹⁵ OBLATE FORMATION BOOKLET, Saint Vincent Archabbey, 1995 rev. 2002, 52.

stanov byla provedena reskriptem Posvátné kongregace pro řeholníky ze dne 27. března 1927.⁹⁶

Po Druhém vatikánském koncilu se Stanovy oblátů opíraly o pokyny římské Kongregace pro řeholníky a laické instituty adresované opatovi v Parmě, ovšem týkající se instituce oblátů v celém řádu.⁹⁷ Administrace oblátských programů zůstala v rukách mnišských komunit, ke kterým obláti patří. Každé opatství má pro své obláty konkrétní stanovy, které jsou přizpůsobeny požadavkům Kodexu kanonického práva vyhlášeného Janem Pavlem II. v roce 1983, zvláště kánonům 298–329.⁹⁸

2.2 Duchovní ideál oblace

Jak již bylo uvedeno, touha být benediktinským oblátem je odpovědí na Boží volání, kterého se nám dostává, ale zároveň toto volání neuzavírá prostor žití benediktinské spirituality ve světě. Obláti jsou v podstatě rozšířením benediktinské klášterní rodiny. Ten, kdo chce být oblátem, přilne k určité benediktinské komunitě a požádá o vstup mezi obláty. Složením obláčky do rukou opata se pak stává oblátem. Oblát má na zřeteli, aby žil dokonalejším křesťanským životem, vedeným zvláštní úctou ke svatému Benediktovi podle Ducha svatého, a získával tak podíl na duchovních darech a milostech řádu.⁹⁹ Má také usilovat o to, aby podporoval podle svých sil blaho a prospěch kláštera, ke kterému se připojuje.

Úkon obláčky vytváří duchovní pouto, které spojuje obláta s klášterní komunitou a naopak. Oblát se zavazuje k takovému způsobu života, který zaručuje vyzařování benediktinské spirituality mimo zdi kláštera a svým životem vydává svědectví o křesťanských hodnotách benediktinského způsobu života. Ve své rodině nebo svém okolí se snaží vytvářet příznivou atmosféru pro vznik nových povolání.¹⁰⁰ I když obláčka není

⁹⁶ Srov. <http://www.emauzy.cz/cz/index.php?id=12>, 5.6.2010.

⁹⁷ STATUTY – Oblatów świeckich Opactwa Świątych Apostołów Piotra i Pawła w Tyńcu, Kraków 2009, 7.; <http://www.tyniec.benedyktyni.pl>, 8.1.2011.

⁹⁸ Srov. Vademecum benedyktynskiego oblata, Tyniec 1986, 3.

⁹⁹ Srov. Stanovy pro obláty sv. otce Benedikta žijící ve světě, 1., opatství Emauzy, nepublikováno.

¹⁰⁰ Srov. Vademecum benedyktynskiego oblata, 10.

doživotním slibem, který skládají řádoví bratři, přece má v sobě druh určitého závazku. Neboť se jedná o vážně myšlený úmysl vyjevený před Bohem a lidmi.

Jako obláti mohou být přijímáni po zkušební době¹⁰¹ pokřtění věřící obojího pohlaví a to tak, že kláštery mužské mohou mít ženské obláty a naopak. Obláty se mohou stát i katoličtí kněží a v rámci ekumenických snah i pastoři a členové ostatních křesťanských církví. Věk pro vstup mezi obláty se liší dle tradic rozmanitých benediktinských komunit. Například ve stanovách pro obláty v Emauzích je uváděn možný věk pro vstup patnáct let a ve stanovách pro obláty polského kláštera v Týnci je to věk osmnácti let. Především jde ale o duchovní zralost.

Oblát žijící podle ducha Benediktovy Řehole si klade za cíl opravdové hledání Boží přítomnosti a má živé vědomí svého povolání ke svatosti. Důležité je přijetí benediktinského stylu života, především poslušnosti. Uskutečňuje se především čtvrtý stupeň benediktinské pokory: „*Neochabujte ani neustupujte od poslušnosti za obtížných a nepříznivých okolností, dokonce ani tehdy, když se vám křivdí, ale s klidným svědomím zůstávejte trpělivými, jak říká Písmo: „Kdo vytrvá až do konce, bude spasen.“* (Mt 10,22), (RB 7,35–36).

Benediktova cesta života je navržena pro obyčejné lidi. On nechtěl vytvořit nějakou výjimečnou společnost skvělých lidí. Ale chtěl shromáždit všechny, kdo opravdově hledají Boha a chtějí žít v Kristu Ježíši. Nepožaduje po nikom hrdinské činy, jen rovnováhu, umírněnost a lidskost. Svatý Benedikt učí, jak žít správně pospolu. Řehole nás vybízí k obrácení se a k neochabujícímu úsilí změnit se k lepšímu.

2.2.1 Žít podle hodnot svatého Benedikta

Benediktova řehole je průvodcem pro mnichy i pro obláty. Řehole je pro ně trvalý styčný bod od první chvíle, co byli povoláni k životu v jednotě s Kristem. Oblát, ačkoliv neskládá trvalé sliby, má živé vědomí povolání ke svatosti a snaží se je naplňovat skrze hodnoty uvedené v Řeholi svatého Benedikta. To jest poslušnost, stálost, život modlitby, život ve vzájemné lásce a společenství.

¹⁰¹ Zde záleží na zvyklostech jednotlivých klášterních komunit.

Benediktinský způsob života skrze obrácení – neboli změnu mravů¹⁰² znamená pro obláta neustálé vědomí posvěcení, které vyplývá ze svátosti křtu, neustálé vědomí nutnosti života v Boží přítomnosti. Konkrétně to znamená zdokonalovat se ve třech božských ctnostech víře, naději a lásce, které tvoří základ křesťanského života. Zdokonalení se v těchto ctnostech můžeme dosáhnout vytrvalou modlitbou.

Život modlitby obláta je formován třemi základními prvky duchovního života benediktinského řádu: a) nasloucháním Božímu Slovu, b) plnou účastí na svátostném životě církve, a c) osobní modlitbou. Jedině pravidelné uskutečňování těchto podstatných prvků duchovního života umožňuje dát pravý smysl aktivitě člověka, tj. práci. Práce se tak stane oslavou Boha, zdokonaluje osobnost člověka a slouží dobru lidstva.¹⁰³

Ad a) Lectio divina – naslouchání Božímu slovu je neodmyslitelnou součástí denního programu každého benediktinského mnicha, a proto je nezbytnou součástí i pro obláty, kteří si mají uvědomit, že „neznalost Písma je neznalostí Krista.“¹⁰⁴ A bez Ježíše Krista se nedá dosáhnout nejvyšších vrcholů moudrosti a ctnosti. Četba Písma svatého je také přípravou obláta k dennímu apoštolátu.¹⁰⁵

b) Plodná účast na svátostech církve znamená pro obláta především pravidelnou účast na mši svaté, v níž spojuje své odevzdání Bohu s obětí Kristovou. Oblace, k níž se přistupuje s rozvahou a zralým rozhodnutím, vede k takovému způsobu života, v němž eucharistie tvoří centrum každého dne. Plná účast na eucharistii je možná díky pravidelnému přijímání svátosti smíření.¹⁰⁶ „*Všechny zlé myšlenky, které nám přijdou do srdce, ihned roztříštit o Krista a vyznat je duchovnímu otci*“ (RB 4,50).

c) osobní modlitba obláta je usměrňována duchovní četbou, ale zvláště pak napojením na chórovou modlitbu mnichů, ať už osobní účastí na některé hodince nebo soukromou pravidelnou modlitbou alespoň některé části liturgie hodin podle vlastních

¹⁰² Srov. ŘEHOLE BENEDIKTOVA, 133–137.

¹⁰³ Srov. Populorum progressio čl. 16 – 18.

¹⁰⁴ Srov. svatý Jeroným: Komentář ke knize proroka Izaiáše, čl. 1 – 2.; <http://breviar-op.cz/default.htm>, 10.3.2011.

¹⁰⁵ Srov. Dekret o apoštolátu laiků čl. 20 – 32.

¹⁰⁶ Srov. Apoštolský list Jana Pavla II.: O smíření a pokání, čl. 20 – 33.

možností. Oblát má také prohlubovat vztah k Matce Boží Panně Marii, která je i jeho matkou. Denně by měl oblát rozjímat nad tajemstvím Kristova a Mariina života modlitbou růžence.

Svatý Benedikt varuje před zahálkou jako před velkým nepřítelem duše, který člověka přivádí k vnitřnímu neklidu a depresi. Nechce své učedníky vidět smutné, mají proto žít a dělat vše s radostí, „*aby ve všem byl oslavován Bůh*“¹⁰⁷ (RB 57,9). Oblát tedy koná povinnosti svého stavu a povolání „*s horlivostí Boží*“ (RB 64,6). Má také povinnost se neustále zdokonalovat ve svém oboru, aby dokonale naplnil Boží vůli.¹⁰⁸ Tím své práci dává punc křesťanské dokonalosti, která přispívá ke společnému dobru lidské rodiny a je nejopravdovější oslavou Boží.

2.3 Formace obláta

Pokud se věřící křesťan rozhodne stát se oblátem, požádá o vstup rektora benediktinských oblátů, který ho provází ve společenství ostatních oblátů oblátskou formací. Formace se především opírá o Řeholi svatého Benedikta. Přestože Řehole byla napsána konkrétně pro mnichy, má svoji nezastupitelnou hodnotu i pro věřící laiky. Mniši, kteří žijí společně pod vedením opata, skládají sliby poslušnosti, obrácení mravů a zvláště důležitý slib stability.¹⁰⁹ Tento slib stálosti je připojuje ke konkrétní jediné komunitě, která žije v jistém oddělení od zbytku společnosti. Může tedy být Řehole aplikována na ty, kdo nežijí v mnišské komunitě? Tuto překážku můžeme snadno překonat, když blíže prozkoumáme povahu Řehole a seznámíme se s oblátskou formací.

Svatý Benedikt se nevydal žádnou speciální cestou, která by se nějak odlišovala od těch, kteří mu předcházeli. Nezdůrazňoval žádnou konkrétní úctu nebo zbožnost. Spíše si přál zformulovat křesťanský koncept modlitby, práce, společenství, neustálého duchovního růstu podle takového plánu, který pomůže mnichům prožívat Boží přítomnost ve všech denních činnostech. Aniž by přidal cokoli nového ke křesťanské nauce, svatý Benedikt

¹⁰⁷ Benediktinské heslo, latinská zkratka UIOGD – *Ut in omnibus glorificetur Deus*.

¹⁰⁸ Srov. Gaudium et spes, čl. 43.

¹⁰⁹ Srov. DE VOGÜÉ, Adalbert, Mnišská komunita, Benediktinské sešity, svazek 3.

převzal spiritualitu raně křesťanské doby, která je založena na hodnotách Evangelia, a aplikoval ji na každodenní život uspořádaný určitým způsobem tak, že trvalé zaměření na Krista a hodnoty jeho Království se promítají do mnichova celého dne i do všech jeho vztahů.

Toto patření na Krista v životě, každodenní modlitba a práce, charakterizuje Řeholi a dává jí možnost univerzálního použití. Navíc v Řeholi popsané náhledy do lidské přirozenosti a principů řízení lidských vztahů zůstávají stále stejné jak pro mnichy, tak i pro laiky ať jde o šesté století nebo jedenadvacáté. Mnoho křesťanských laiků objevuje velkou důležitost Řehole, pokud ji aplikují v každodenním životě. Benedikt vybízí k láskyplnému zaujetí v Kristu pro jakoukoliv denní činnost: vaření, uklízení, zahradničení, práci pro zaměstnavatele.¹¹⁰

Tedy jak od laiků, tak i od diecézních kněží, kteří touží žít podle Řehole, se nežadá, aby přidali cokoli nového ke svému chápání křesťanského života a bohoslužby, nýbrž aby plněji pochopili, jak „*nedávat ničemu přednost před Kristem*“ (RB 72,11) a jak žít tento základní princip ve všem, co činí tj. v každé oblasti života. Svatý Benedikt v Řeholi píše: „...*v ohromení slyšme, k čemu nás Boží hlas dennodenně vybízí: Uslyšíme-li dnes jeho hlas, nezatvrzujte svá srdce*“ (Žl 95,7n), (RB Prolog 10). Řehole je zaměřena na Krista a křesťanský život, připomíná řád, který bychom všichni měli mít v našich životech, schopnost seřadit si hodnoty a smysl pro povinnosti.

2.3.1 Kroky formace

Obláti svatého Benedikta jsou křesťané laici (obojího pohlaví) nebo diecézní kněží, kteří usilují o hlubší křesťanský život, ke kterému je v jejich konkrétní situaci inspiruje Řehole svatého Benedikta. Oblát se připojuje ke konkrétnímu benediktinskému klášteru. Pro benediktinskou komunitu jsou obláti mostem ke světu a zdrojem vzájemného obdarování. Obláti se aktivně podílejí na liturgii, zajišťují různé potřeby opatství a udržují kontakty se zahraničními kláštery.¹¹¹

¹¹⁰ Srov. TVEDTEN, Benet, How To Be a Monastic and Not Leave Your Day Job, Massachusetts, Brewster: Paraclete Press, 2006, 59.

¹¹¹ Sestaveno dle rozhovoru s rektorem emauzských oblátů P. Marianem Klenerem, O.S.B. a aktivní oblátkou Konstantinou Helenou Holcovou.

Skupina oblátů se schází většinou pravidelně, tj. jednou za měsíc¹¹² na duchovně-formačních setkáních v opatství a každoročně obláti také obnovují své oblátské sliby neboli oblaturu. Skupinu vede rektor oblátů. Může to být pověřený řádový bratr, kněz ve farnosti nebo i laický oblát dle místních možností. V České republice máme v současné době zatím jedno společenství benediktinských oblátů, a to při klášteře v Emauzích. Zájemce o vstup mezi obláty může rektora¹¹³ požádat o přijetí. Obřad přijetí do noviciátu oblátů provede rektor oblátů. Přijetí se činí slavnostním způsobem. Nejlépe při mši svaté se veřejně oznámí, kdo se stává oblátem čekatelem. Rektor by měl dbát na to, aby nebyl zanedbán požadavek svatého Benedikta uvedený v Řeholi: „*At' se bedlivě zkoumá, zda novic opravdu hledá Boha a zda je horlivý ve službě Boží, v poslušnosti i v snášení příkoří.*“ (RB 58,7).

2.3.2 Podmínky pro přijetí do noviciátu oblátů

Vstup mezi obláty opatství je otevřen všem, kteří se zavazují následovat Ježíše Krista skrze křest, touží prohloubit své křesťanské závazky následováním Řehole svatého Benedikta a dovršili předepsaný věk.¹¹⁴

Římští katolíci mají být praktikujícími katolíky, nekatolíci mají být v plném společenství se svou denominací. Jak laici, tak ani klerici nemohou mít oficiální členství v jiné řeholní rodině (tj. jako terciáři jiných řádů). Oblát musí mít opravdovou touhu hledat Boha za pomoci Řehole svatého Benedikta a ve spojení s mnichy opatství. Je doporučeno, aby osoba, která touží být oblátem, zaslala rektorovi oblátů podepsaný souhrn v několika větách, kde uvede: proč chce být oblátem a jaký v tom vidí přínos pro svou cestu víry s Kristem v Církvi. Pokud to někdo shledává obtížným, může požádat o motivační rozhovor a napíše krátký životopis včetně poznámek o svém křesťanském životě. Osoba se musí zúčastnit oficiálního obřadu zahájení oblátního noviciátu se souhlasem rektora oblátů.¹¹⁵

¹¹² Tato frekvence je zvolena s ohledem na laický charakter oblátů, kteří mají povinnosti v rodině, zaměstnání a dalších odvětvích života.

¹¹³ V současné době je rektorem emauzských oblátů P. Marian Klener, O.S.B.

¹¹⁴ Věk pro vstup se liší dle stanov konkrétních oblátských komunit jak již bylo uvedeno v kapitole Duchovní ideál oblance.

¹¹⁵ Srov. OBLATE FORMATION BOOKLET, Saint Vincent Archabbey, 1995 rev. 2002, 21.

Oblát čekatel musí absolvovat roční oblátní noviciát, časový úsek může být zkrácen z důvodů obtížnosti cestování nebo jiných okolností. Oblát si musí osvojit nejméně dva z bodů, které jsou popsány v kapitole Způsobilost k přijetí plné oblace. Oblát čekatel zašle písemně rektorovi oblátů motivační dopis nebo absolvuje pohovor, který bude obsahovat odpovědi na následující otázky:¹¹⁶

1. Jaký byl jeho duchovní růst během oblátního noviciátu a jak si osvojil požadované body z kapitoly Způsobilost k přijetí plné oblace?
2. Jak bude pokračovat v duchovním růstu blíže ke Kristu v plném společenství s církví jako oblát?

Když oblát čekatel na tyto otázky zodpoví a rektor potvrdí jeho ukončení noviciátu, podstupuje oficiální oblátské obřady, které zahrnují slib oblátů. Při tomto obřadu je mu obvykle vybráno a přiděleno „oblátské jméno“, což může být jméno některého světce o jehož přímluvu bude prosit na své cestě víry. Toto jméno nemá oficiální statut a normálně může být používáno při setkáních oblátů. Nicméně udělené jméno má osobní význam pro závazky konkrétního obláta. Mnoho oblátů si volí jména světců, kteří prošli kláštery svatého Benedikta, aby jim pomáhali na zvolené cestě.¹¹⁷

2.3.3 Způsobilost k přijetí plné oblace

Během ročního noviciátu by měl oblát čekatel dosvědčit, že si osvojil nejméně dva body z této části.¹¹⁸

- Co si mají osvojit všichni, je studovat a číst Řeholi svatého Benedikta nejméně jednou týdně a usilovat o její aplikaci ve svém životě. Řehole se doporučuje číst rozjímavě jako *lectio divina* a studovat za pomoci komentáře nebo na setkáních s ostatními obláty. Tento požadavek vychází z Řehole: „*Chceme také, aby se tato*

¹¹⁶ Srov. tamtéž, 24.

¹¹⁷ V České republice konkrétně v emauzském společenství je situace odlišná, jméno si oblát čekatel vybírá už při vstupu do noviciátu.

¹¹⁸ Tyto body vychází z příručky pro formaci oblátů: OBLATE FORMATION BOOKLET, která tyto normy považuje za závazné od 1. ledna 1996 a nemají zpětnou účinnost. Z tohoto dokumentu také čerpají emauzští obláti.

Řehole v komunitě velmi často předčítala, aby se nikdo z bratří nevymlouval na neznalost“ (RB 66,8).

- Dodržovat modlitbu liturgie hodin zvláště Ranní chvály nebo Nešpory, nejméně tři dny v týdnu. Modlitbu se oblat modlí s mnišským nebo farním společenstvím nebo dle možností sám z breviáře.
- Věnovat se praxi *lectio divina* nejméně třikrát týdně.¹¹⁹
- Zúčastnit se několikadenní duchovní obnovy nebo nejméně třídních duchovních cvičení.
- Přispívat významným způsobem ke zlepšování prostředí komunity nebo farnosti. *„Na všechny předměty kláštera a na celý jeho majetek pohlíží jako na posvátné oltářní nádoby“ (RB 31,10).*
- Aktivně se účastnit v hnutí, které usiluje o mír a spravedlnost na konkrétním místě, zemi nebo celosvětově.
- Zavázat se konkrétním způsobem a pravidelně k duchovním nebo materiálním skutkům milosrdenství. Podporovat a radit podle víry, utěšovat, povzbuzovat, odpouštět a trpělivě snášet zlé, sytit hladové, ujímat se těch, kdo jsou bez domova, oblékat nahé, navštěvovat nemocné, pohřbívat mrtvé ve světle Evangelia.¹²⁰
- Pomáhat při budování farní nebo civilní komunity konkrétní a pravidelnou angažovaností ve farním společenství nebo práci na komunitním projektu.

Žádný křesťan není dokonalý, dokonalým křesťanem je až v den své oslavy v nebi, proto trvalé křesťanské obrácení je podstatnou částí křesťanských závazků. Ale je prospěšné a žádoucí stále se v rámci těchto požadavků snažit a neochabovat v duchovním růstu. Podle svatého Benedikta, jak již bylo uvedeno, je klášter *„školou služby Pánu“* (RB, Prolog 45). *„Ve škole probíhá vzdělávání postupně. Ve škole služby Pánu nejde jen o teorii, ale především o praxi života. A ta se získává pozvolna, nic se nedá uspěchat. Spěchá jenom ďábel, protože má vymezený čas. Bůh je věčný, nemusí spěchat. Proto končí prolog Benediktovy Řehole výzvou k trpělivosti. A s trpělivostí souvisí ctnost stálosti, vytrvalosti. Mnoho dobrého se pokazí přelétavostí v práci, studiu a duchovním životě. Proto si svatý Řehoř Veliký poznamenal: „Já si myslím, že trpělivost je větší dar než dělat zázraky“.*¹²¹

¹¹⁹ Více o dobách čtení *lectio divina* je popsáno v Řeholi Benediktově v kapitole 48, 10-23.

¹²⁰ Viz Mt 25,34-40.

¹²¹ SIOSTRZONEK, Prokop, OSB, předmluva ke knize GRŮN Anselm, Benedikt z Nursie, Praha: Vyšehrad 2004, 9.

2.3.4 Nástroje trvalé formace oblátů

Obláti, kteří složili oblaturu, se zavazují „*ke stálosti, změně mravů a poslušnosti*“ (RB 58,17). Protože jako lidé nejsme nikdy plně přetvořeni, toužíme po prostředcích, které podněcují neustálou osobní proměnu podle hodnot evangelia. Tedy oblátský slib by měl být ceněn jako závazek mnohem horlivějšího úsilí o to, co uspíší proměnu jednotlivce od smrti k životu, od hříchu ke svatosti, od sebestřednosti k zaměření na Krista a společenství. Obláti tedy horlivě touží stavět na formaci, kterou zažili jako obláti čekatelé, a jejíž některé podstatné prvky trvalá formace znovu zahrnuje.¹²² Jsou to:

- Modlitba nejméně jedné části liturgie hodin každý den.
- Častá meditace Písma svatého jako *lectio divina*; totéž platí pro Řeholi svatého Benedikta.
- Ranní obětování dne Bohu a večerní (nebo v jinou vhodnou dobu) zpytování svědomí.
- Roční duchovní obnova, zejména roční obnova pro obláty v opatství.
- Přítomnost na měsíčních setkáních oblátů dle možných dispozic.
- Úsilí přispívat s ostatními k o podpoře úcty k životu, míru, spravedlnosti, ekumenismu, křesťanské obnovy a dalších křesťanských hodnot; společně s ostatními plnění duchovních a materiálních skutků milosrdenství.
- Jednou ročně osobní obnova oblátských slibů v opatství.

Jeden z hlavních nástrojů trvalé formace oblátů nám poskytuje Řehole v kapitole čtvrté „O nástrojích dobrých skutků“. „Pro Benedikta je duchovní život mnicha cestou. Na tuto cestu proměny zve každého z nás. Je to cesta, na níž dochází člověk zdraví a celistvosti. Cesta není bez námahy a překážek a k jejich překonání je potřeba určitých metod. Právě ve čtvrté kapitole Benedikt ukazuje nástroje tohoto duchovního umění.“¹²³ „*Především milovat Pána Boha celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou silou. Potom svého bližního jako sám sebe...*“ (Mt 22,37-39), (RB 4,1-2). Po této cestě mohou kráčet obláti stejně dobře jako řádoví bratři.

¹²² Srov. OBLATE FORMATION BOOKLET, Saint Vincent Archabbey, 1995 rev. 2002, 27.

¹²³ GRÜN Anselm, Benedikt z Nursie, Praha: Vyšehrad 2004, 41.

2.3.5 Kanonické postavení oblátů

V Kodexu kanonického práva se o sdruženích křesťanů dočítáme toto: „V církvi jsou různá sdružení, od společností zasvěceného života a společností apoštolského života odlišná, v nichž křesťané, buď duchovní nebo laici nebo duchovní spolu s laiky se společně snaží o dokonalejší život nebo veřejnou bohoslužbu nebo šíření křesťanské nauky nebo o jinou apoštolátní činnost, jako je evangelizace, snaha o zbožnost, charitativní činnost a ožívování světského řádu křesťanským duchem“ (kán. 298 § 1).¹²⁴

Podle Kodexu církevního práva se obláti považují za „soukromé sdružení křesťanů“ (kán. 299 § 1–3). Jako muži a ženy připojení k mnišské komunitě jsou obláti srdečně zváni, aby sdíleli život komunity návštěvami, konáním duchovních cvičení a obnov, modlitbou breviáře s mnichy. Obláti mohou dostat jako symbol oblatury škapulír¹²⁵ svatého Benedikta a svaté Scholastiky. Zejména si obláti mohou přát být také se svým škapulířem pohřbeni. Ale protože obláti neskládají řeholní sliby a ani nežijí v mnišské komunitě, není vhodné, aby nosili mnišský hábit. Také používání řádových zkratek v případě benediktinů „O.S.B.“¹²⁶ za jménem je vyhrazeno v katolické církvi pouze členům řeholních řádů.¹²⁷

Oblát připojený k určitému opatství může také požádat rektora oblátů o takzvané přenesení oblatury k jiné mnišské komunitě. Většinou se povolení udělí, ale mělo by se jednat o závažné důvody, jako je velká vzdálenost od opatství, kde složil oblát svou oblaci, nebo jiné závažné okolnosti, kdy se nemůže plně účastnit života v oblátské komunitě.

¹²⁴ Všechny citace jsou z vydání Kodex kanonického práva, Praha: Zvon, 1994.

¹²⁵ Škapulíř jsou dva malé čtverce z černé látky spojené dvěma pásky tak, aby když si ho oblát oblékne přes hlavu, tak jeden čtverec bude spočívat na prsou a druhý na zádech.

¹²⁶ Zkratka Řád svatého Benedikta – lat. *Ordo sancti Benedicti*

¹²⁷ Nicméně u oblátů v USA je možné narazit na tuto zkratku za jménem „OblSB“ – Oblate of Saint Benedict.

2.4 Celosvětový kongres oblátů

První celosvětový sedmidenní kongres benediktinských oblátů se konal v Římě v září roku 2005 a byl svolán z podnětu nynějšího opata-primase Benediktinské konfederace Notkera Wolfa, OSB. Zúčastnili se ho benediktini, benediktinky a benediktinští obláti z celého světa v celkovém počtu tři sta delegátů. Téma kongresu bylo „Společenství s Bohem - společenství se světem“. Probíhaly přednášky i práce ve skupinách. Zdůrazněna byla důležitost praxe Lectio Divina, zazněly návrhy na větší spolupráci mezi skupinami oblátů z různých zemí. Opat-primas zdůraznil, že benediktinští obláti tvoří široké a pestré spirituální hnutí, které ze své podstaty není nijak centrálně organizované, ale je dílem Ducha svatého. Za Českou republiku byla přítomna oblátka Konstantina z emauzského kláštera. Dle statistiky z roku 2005 čítal tento celosvětově rozšířený institut celkem 24 224 oblátů.¹²⁸

Druhý celosvětový kongres oblátů proběhl v říjnu roku 2009. V kongresovém centru Salesianum na okraji Říma se sešlo dvě stě delegátů. Zastoupeno bylo třiatřicet států ze všech pěti kontinentů, byli přítomni též obláti cisterciáctví a kamaldulští. Kongres se konal z podnětu opata primase Notkera Wolfa, OSB a jeho hlavním tématem byly současné náboženské výzvy a benediktinská odpověď. Své příspěvky přednesli známý duchovní autor Laurence Freeman, matka abatyše Maire Hickey a vatikánský odborník na mezináboženský dialog Msgr. Andrew V. Tanya-anan.¹²⁹ Do dvou panelových diskusí byli také pozváni zástupci nekřesťanských náboženství hinduismu, judaismu, islámu a buddhismu. Opat primas nastínil svou představu mezinárodní sítě pro spolupráci oblátů z různých zemí. Kongres byl zakončen na Aventinu u svatého Anselma tichým procesím a koncertem opata primase a studentů benediktinské koleje.¹³⁰

Výsledkem kongresů byla snaha o dosažení lepšího porozumění mezi oblátami z různých zemí a kontinentů. Především šlo o posílení vědomí, že jsou součástí velké benediktinské rodiny, jakkoli mohou být konkrétní benediktinská opatství různorodá. Je důležité, že vzájemné setkávání a sdílení na těchto kongresech obohacuje všechny

¹²⁸ Srov. <http://www.emauzy.cz/index.php?id=3>, 14.3.2011.

¹²⁹ Tyto příspěvky lze číst na stránkách: <http://www.benedictine-oblates.org/2009/annuncio-en.htm>, 14.3.2011.

¹³⁰ Srov. <http://www.emauzy.cz/cz/index.php?id=18>, 14.3.2011.

zúčastněné strany. I když není možné, aby se kongresů zúčastnili všichni obláti, jsou za jednotlivá opatství vypraveni delegáti. Tak při návratu domů rádi předávají získané zkušenosti ostatním.

3. Bůh v každodenním životě laika obláta

3.1 Kdo je laik?

Koho můžeme vůbec označit za laika? Problematika tkví v pojmu samém, neboť označením „laik“ obvykle vyjadřujeme, že osoba není plně vpravena do nějakého oboru. Je snad křesťan „laik“ neplnohodnotným křesťanem? Musíme říci, že rozhodně ne. Každý pokřtěný laik se stává členem církve a v dokumentech Druhého vatikánského koncilu je pečlivě zdůrazněna jeho plnohodnotná služba v církvi.

„Slovem laik se zde označují všichni věřící křesťané mimo členy stavu duchovenského a stavu řeholního, právně uznaného v církvi; tedy věřící křesťané, kteří když byli křtem přivtěleni ke Kristu a učiněni Božím lidem, a tak se stali svým způsobem účastnými Kristova úřadu kněžského, prorockého a královského – vykonávají svým podílem poslání celého křesťanského lidu v církvi a ve světě“ (LG 68).

Zvláštní vlastností laiků je jejich světský ráz. Členové duchovního stavu se sice někdy mohou zabývat světskými záležitostmi a vykonávat též světské zaměstnání, ale pro své zvláštní povolání a vlastní zaměření jsou určeni v první řadě k posvátné službě. „Z vlastního povolání laiků vyplývá hledat Boží království tím, že se zabývají časnými věcmi a upravují je podle Boha. Žijí ve světě, to znamená ve všech světských povoláních a činnostech a v běžných podmínkách rodinného a společenského života, z nichž je jejich existence takřka utkána. Tam je volá Bůh k tomu, aby plnili sobě vlastní úkoly v duchu evangelia a jako kvas přispívali k posvěcení světa jaksi z nitra, a tak především příkladem svého života, vírou nadějí a láskou hlásali Krista druhým lidem“ (LG 69)

Pokrokový náhled na laiky v církvi přinesl v 19. století nedávno blahořečený kardinál Newman, který prosazoval názor, že by měli mít katolíci možnost vzdělávat se ve filozofii a teologii, aby si mohli vytvořit samostatný úsudek, a tak se stali i v církevních záležitostech samostatně myslícími a diskutujícími partnery kléru. Tím budou uschopněni k opravdovému svědectví. Také uchovávaní pravého učení neviděl Newman jako výhradní úkol kléru, nýbrž jako úlohu celé církve.¹³¹

¹³¹ Srov. NEUNER Peter, Laici a klérus? – Společenství božího lidu, Praha: Vyšehrad, 1997, 75-77.

Na přelomu 19. a 20. století vznikaly různé laické aktivity, které směřovaly k prosazování křesťanských zásad v rámci demokratické společnosti. Katolická akce, která vznikla v první polovině 20. století byla výsledkem integrační snahy papežů Pia X. a Pia XI. Snažili se o to, aby se všechny katolické spolky začlenily do střešní organizace s názvem Katolická akce. Cílem bylo, aby všechna aktivita katolíků v náboženské, kulturní, společenské a sociální oblasti byla skrze tuto novou strukturu podřízena hierarchii. Katolická akce, jež byla chápána jako „účast laiků na hierarchickém apoštolátu“, se měla stát prostředkem ovlivnění světa duchem evangelia, dnes bychom asi použili slovo „evangelizace“.¹³²

Učení Druhého vatikánského koncilu o církvi jako božím lidu, a tedy i o laicích, se formovalo na základě vývoje laických hnutí z přelomu 19. a 20. století a sebereflexí církve. Koncilní otcové posoudili na koncilu skutečnou situaci církve v sekularizovaném světě a vyvodili důsledky. Druhý vatikánský koncil charakterizoval vlastní poslání laiků na základě „*postavení laiků ve světě*“ (LG 31) a současně zdůraznil podíl laiků na „*spasitelném poslání církve*“ (LG 33). Záměrem koncilu bylo, aby se laici účastnili uvědoměle a aktivně církevního života, tedy i bohoslužeb. Právě tento krok vedl k navrácení lidových jazyků do oficiální liturgie. Pokud chápeme církve jako jeden boží lid, v němž existují různá poslání a charismata, můžeme dojít k tomu, že laici, stejně jako nositelé služebného kněžství, jsou povoláni k tomu, aby přetvářeli církve do podoby, v jaké ji chce mít Kristus. Existují tedy laici, kteří mají duchovní charismata, stejně jako kněží, kteří se angažují ve světě.¹³³

Vzdělávání aktivních laiků a jejich užší napojení na klérus přineslo jistě nejen prohloubení náboženských znalostí a rozšíření pastoračních aktivit, ale také určitý charakter spirituality či spíše celé řady spiritualit, jak je laici prožívají. Současní laici chtějí být právem loajální vůči božímu království a současně zůstat otevřenými vůči tomuto světu.

¹³² Srov. KAPLÁNEK, M., Teologie laikátu 1 – 2, přednášky na KTF UK v r. 2002, www.tf.jcu.cz/getfile/281ee54c7e14b92f, 28.12.2010.

¹³³ Srov. tamtéž.

3.1.1. Společné základy laických spiritualit

O skutečných laických spiritualitách lze mluvit pouze v plurálu, když se mluví o „laické spiritualitě“, podobně jako o „spiritualitě kněžské“ či „řeholní“, používáme pojmu „spiritualita“ jen analogicky. Pokud máme totiž slovem „spiritualita“ na mysli konkrétní historické životní styly, pak se pod tímto označením skrývají mnohem konkrétnější podoby křesťanského života, jako například spiritualita benediktinská, augustiniánská a podobně. Jednotlivým věřícím, zvláště pak laikům, se ovšem nabízí mnoho způsobů, jak je možné chápat a prožívat radostnou zvěst evangelia, a každá jednotlivá spiritualita si toto chápání a prožívání uchopuje ze svého úhlu pohledu.

Je třeba konstatovat, že základní „stavební prvek“ této spirituality je ve skutečnosti společný i ostatním dvěma stavům kněžím a řeholníkům, tímto prvkem je křestní milost.¹³⁴ Druhým prvkem je sekulární ráz (který odlišuje laiky od řeholních osob) a třetím je nepřítomnost hierarchického úřadu (a to je zase známka odlišující laiky od kleriků).¹³⁵

Na jedné straně je laik jednoduše křesťan, na druhé straně se jeho spiritualita utváří na konkrétní cestě, na kterou Bůh volá jednotlivce, aby na ní prožíval křesťanství. Mohlo by se tak zdát, že tato předběžná poznámka přímo vzbuzuje pochybnost, zda je možné mluvit o „spiritualitě laika“. Už bylo uvedeno, že pojmu je užito *analogicky*, přičemž jeho opodstatněnost a soudržnost je dána tím, že laický stav má své rámcové společné rysy, které ho odlišují od jiných, například od stavu řeholního života nebo od kněžství. Spiritualita laika se vyvíjí souběžně s různými potřebami: je to povolání ke spáse, kterého se mu dostává od Boha v Kristu a v církvi, jeho vztah k bližním, ke společenství a ke světu. Laik je povolán vpravovat svůj křesťanský život do každodenní existence, která ho staví do středu nadějí a napětí života lidí a struktur společnosti. Je to následování Krista v běžném životě člověka a v jeho práci.¹³⁶

¹³⁴ KOHUT V.: Spiritualita, in: DE FIORES, Stefano a GOFFI, Tullo (edd.), Slovník spirituality, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl. 1999, 909.

¹³⁵ Srov. tamtéž.

¹³⁶ BARRUFFO A.: Laik, in: DE FIORES, Stefano a GOFFI, Tullo (edd.), Slovník spirituality, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl. 1999, 443.

Vlastním povoláním věřících laiků je sloužit Božímu království tím, že prozařují a pořádají časné záležitosti podle Boha. Uskutečňují tak povolání ke svatosti a k apoštolátu, jež se týká všech pokřtěných.¹³⁷ Ježíš Kristus je ten, kterého Otec pomazal Duchem svatým a kterého ustanovil „knězem, prorokem a králem“. Celý Boží lid má na těchto třech Kristových funkcích účast a nese odpovědnost za poslání a službu, které z nich vyplývají (srov. KKC 783).

Věřící, kteří odpovídají na Boží slovo a stávají se údy Kristova Těla, jsou úzce spojeni s Kristem. „Jednota Kristova těla, ale nevylučuje rozmanitost údů: „Při budování Kristova těla se uplatňuje různost údů a úkolů. Jeden a týž Duch rozděluje k užítku církve své různé dary podle svého bohatství a podle potřeby služeb v církvi“. Jednota mystického těla plodí a rozněcuje mezi věřícími lásku a převyšuje jakékoliv lidské rozdělení (KKC 791). „*Vy všichni, pokřtění v Kristu, oblékli jste se v Krista: už není Žid anebo Řek, už není otrok anebo člověk svobodný, už není muž anebo žena; všichni jste jeden v Kristu Ježíši*“ (Gal 3,27–28).

Bůh si nepřeje posvětit a spasit lid jednotlivě, s vyloučením jakéhokoliv vzájemného vztahu, nýbrž chce vytvořit lid, který ho bude v pravdě uznávat a svatě mu sloužit. Tuto novou smlouvu uzavřel Kristus a povolal ze Židů i z pohanů lid, který ne podle těla, nýbrž v Duchu vytvoří jednotu a bude novým Božím lidem (srov. LG 9). Posláním církve je spása lidí, a té lze dosáhnout vírou v Krista a jeho milostí. Proto církev přináší nejen Kristovo poselství a jeho milost, ale také má pronikat a zdokonalovat duchem evangelia řád časných věcí (srov. AA 5–6).

V církvi jsou různé služby, ale jedno poslání. Apoštolům a jejich nástupcům svěřil Kristus úkol učit, posvěcovat a řídit jeho jménem a mocí. Avšak i laici, když se jim dostalo účasti na Kristově kněžském, prorockém a královském úřadě, plní v církvi i ve světě svůj podíl na poslání celého Božího lidu (srov. AA 2). Apoštolát laiků totiž vychází přímo z jejich křesťanského povolání a nemůže nikdy v církvi chybět.

„Protože je laickému stavu vlastní žít uprostřed světa a světských záležitostí, jsou laici povoláni k tomu, aby rozehřívání křesťanským duchem působili apoštolsky ve světě jako kvas. Neboť když byli křtem včleněni do tajemného Těla Kristova a biřmováním

¹³⁷ Kompendium katechismu katolické církve, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl. 2006, 60.

utvrzení silou Ducha svatého, sám Pán je pověřuje apoštolátem. Jsou posvěceni na královské kněžstvo a na svatý lid, aby svou veškerou činností přinášeli duchovní oběti a po celém světě vydávali svědectví Kristu“ (AA 2–3).

3.1.2 Různorodost laických spiritualit

V této podkapitole se nastíní škála podob, jakých mohou nabývat laické spirituality, s ohledem na různorodost konkrétních podmínek života, v nichž jednotlivé skupiny laiků žijí. Jak již bylo zmíněno laici jsou v církvi velmi početnou skupinou a základními prvky spirituality laiků je křestní milost, sekulární ráz a absence hierarchického úřadu.¹³⁸ Laiky můžeme představit jako rodiče, otce i matky, jako osoby všech nejrůznějších povolání, ale mohou to být i lidé žijící zasvěceným životem ve světě, kteří jsou otevřeni Božímu království. Rozmanitost laických spiritualit je velice bohatá a právě tato vytváří důležité předivo vzájemných vztahů.

3.1.2.1 Manželství a panenství

Manželství a panenství jsou dvě velká *charizmata* v církvi, jež nejsou navzájem „konkurencí“, ale „spojenci“ (srov. FC 13; KKC 1620). Obě se podílejí na tajemství snubního vztahu Krista a církve (srov. Ef 5,21– 6,14).¹³⁹ Podle Božího plánu je manželství základem pro větší společenství, pro rodinu. Manželství jako instituce a manželská láska jsou určeny na plození a výchovu dětí a v tom je jejich naplnění (srov. FC 14).

Panenství a celibát pro království Boží nejsou nijak v rozporu s vysokou cenou manželství, nýbrž předpokládají ji a potvrzují. Bez úcty k manželství není možné ani žádné Bohu zasvěcené panenství. Není-li lidská sexualita pokládána za velkou, Stvořitelem darovanou hodnotu, ztrácí smysl i zřeknutí se jí pro nebeské království. Člověk, který se zřekl tělesné plodnosti, se stává osobou duchovně plodnou, duchovním otcem nebo matkou mnoha lidí, a tak pomáhá při utváření rodiny podle božího plánu (FC 16).

¹³⁸ Srov. KOHUT, V.: Spiritualita, in: DE FIORES, Stefano a GOFFI, Tullo (edd.), Slovník spirituality, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl. 1999, 909.

¹³⁹ KOHUT, V., Křesťanské životní stavy, studijní materiály pro KTF UK, 2007, str.11, <http://ktf.cuni.cz/~kohut/zs/>, 16. 3. 2011; srov. také TENTÝŽ, „Toto tajemství je veliké“ (Ef 5,32). Společný teologický základ evangelijní čistoty a odlišné formy jejího duchovního prožívání, in Salve 3, 2004, 31–55.

Jakkoli je pro laiky typickou situací spíše život v manželství, jsou i laici, kteří žijí zasvěceným životem, ať už jako zasvěcené panny nebo vdovy nebo v rámci sekulárních institutů.

3.1.2.2 Politická a církevní angažovanost laiků

K povaze laického života patří mimo jiné také „činnost, činorodost“ a s tím souvisí společensko-politická a církevní angažovanost laiků. Laici mohou být více zapojeni do společenského a politického života, ovšem se zřetelem na křesťanské postoje a hodnoty. I když je společenská angažovanost možná u všech tří životních stavů, striktně aktivně politická je možná jen u laiků.¹⁴⁰ Je potřeba, aby své postoje napojovali na křesťanský osobní život. Propojenost politické diakonie a osobního teologálního života je dialektické povahy: na jedné straně neexistuje autentický křesťanský (tj. laický) život bez politického vyjádření, na straně druhé neexistuje autentická křesťanská politika bez svědectví vlastního duchovního života politicky angažovaných laiků. Je přitom otázkou, zda je smysluplnější zapojovat se spíše do různých již existujících politických stran ve společnosti nebo raději utvářet „křesťanské“ politické strany.¹⁴¹

Křesťanští laici však nemají být činní pouze společensky a politicky. Je rovněž žádoucí, aby se hojnou měrou podíleli na vlastním životě církve, to jest ve farnosti nebo konkrétním společenství. Jan Pavel II. píše v apoštolském listu *Christi fideles laici*: „Laici musí být stále víc přesvědčeni o mimořádném významu apoštolské angažovanosti ve své farnosti. Ať si laici zvykají pracovat ve farnosti v nejtěsnějším spojení se svými kněžími; po společné úvaze přinášet do církevního společenství k prozkoumání a řešení problémy vlastní i problémy světa a otázky související se spásou lidí a podle svých sil podporovat všechnu apoštolskou a misijní iniciativu své církevní rodiny“ (CHL 27).

Dalšími dvěma „póly“, mezi nimiž se rozprostírá celá škála laických spiritualit jsou tedy společensko-politická angažovanost a církevní angažovanost. Politická dimenze církevní odpovědnosti laiků za svět, vyplývá z toho, že křesťanská církev žije v určitých

¹⁴⁰ Na politickém životě se podílejí, ovšem jen *nepřímým* způsobem, ještě biskupové a to na základě svého pověření vyjadřovat se k zásadním politickým otázkám.

¹⁴¹ Srov. KOHUT, V., Křesťanské životní stavy, studijní materiály pro KTF UK, 2007, str.11-12, <http://ktf.cuni.cz/~kohut/zs/>, 16. 3. 2011; jako příklady zastánců prvního řešení uvádí autor A. Manzoniho, A. Rosminiho a A. Mora.

společenských a politických poměrech. Odpovědnost církve a laiků za svět se proto nikdy nemůže vyhybat konkrétnímu kroku zjednat si jasno o svém politickém názoru. Posláním církve je starat se v zájmu jednotlivců o společenské, sociální a hospodářské poměry života jednotlivých lidí a uskutečňovat takzvanou „politiku lásky“. Znamená to křesťansky se v životě plně nasadit ve službě druhým lidem.¹⁴²

3.1.2.3 Lidová zbožnost a laická církevní hnutí

Poslední dvojicí pomyslných „pólů“ spektra laických spiritualit tvoří na jedné straně lidová zbožnost, a na straně druhé působení laických církevních hnutí. Jak se píše v *Evangelii nuntiandi*: „Lid má své zvláštní cesty, jimiž hledá Boha a vyjadřuje svou víru. Pozorujeme to jak v zemích, kde má církev již staleté tradice, tak i tam, kde teprve zapouští kořeny. Po dlouhou dobu byly tyto výrazy lidové zbožnosti považovány za méně ryzí a někdy se jimi i pohrdalo, ale dnes se skoro všude opět probouzejí k životu. Biskupové během nedávné synody s pastoračním realismem a pozoruhodnou horlivostí prohloubili jejich význam“ (EN 48).

Lidová zbožnost (moderněji označovaná též jako farní spiritualita) je typickou formou laické spirituality. K jejím základním známkám patří zájem o všeobecně lidské hodnoty, hluboký smysl pro Boha a smysl pro povinnost a obětavost.¹⁴³ Vzhledem k rozšířenosti této podoby laických spiritualit a k úskalím, jimž je vystavena, je zapotřebí vhodného postoje a vedení ze strany pastýřů: „Pastorační láska by měla vnuknout všem těm, které Bůh postavil do čela církevních obcí, správný postoj vůči lidové zbožnosti, jež je tak plodná, ale zároveň i snadno zranitelná. Především je nutno mít pro ni cit, umět objevit její vnitřní bohatství a nepopíratelné hodnoty, být ochotni jí pomáhat v překonávání nebezpečí úchylek. Bude-li dobře usměrněna, může se pro lidové masy stát skutečným místem setkání s Bohem v Kristu“ (EN 48).

V dnešní době je patrný ovšem i rozmach laických hnutí v církvi. Laická církevní hnutí mohou být zaměřena také ekumenicky, neboť se snaží být otevřena všem křesťanům bez rozdílu. Rovněž je zde zapotřebí velké pastorační moudrosti, zejména v zapojování do

¹⁴² KOCH Kurt, *Konfrontace nebo dialog?*, Praha: Vyšehrad, 2000, 226–227.

¹⁴³ MATTAI G., *Zbožnost lidová*, in: DE FIORES, Stefano a GOFFI, Tullo (edd.), *Slovník spirituality*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl. 1999, 1169.

farností, tj. aby se z hnutí na jedné straně nestávaly „sekty“ uvnitř farností, na straně druhé aby svou vlastní spiritualitu nevnucovala celé farnosti. Mezi těmito dvěma podobami laických spiritualit jednou velmi tradiční „lidová zbožnost“ a druhou velmi současnou „církvní hnutí“, můžeme opět naleznout celou řadu různých laických spiritualit.

3.2 Život laiků oblátů v Kristu

Z toho, co bylo právě nastíněno, je snad již dostatečně zřejmé, že každá osoba má své vlastní povolání a obdarování, které může, ba má rozvíjet. Stejně tak každá osoba může dosáhnout povolání od Pána pokud o něj prosí. Protože jsme jedinečné bytosti, přispíváme v šíření Božího království každý svým vlastním jedinečným způsobem. Pro ty, kteří se cítí být povolání být blíže s Bohem, ale mají již také závazky ve světě, může benediktinská spiritualita nabídnout cestu stát se oblátem.

Od benediktinských oblátů, kteří touží žít podle Řehole, se nežadá, aby přidali cokoli nového ke svému chápání křesťanského života a bohoslužby, nýbrž aby plněji pochopili heslo „*nedávat ničemu přednost před Kristem*“ (RB 72,11) a jak žít tento základní princip ve všem, co činí. V církvi, zaměstnání, v rodině nebo jiné oblasti života. Řehole je zaměřena na Krista a křesťanský život. Oblát i běžný křesťan může přijmout pravidla obsažená v Řeholi pravidlo jako pomoc, jak žít ctnostný život uvnitř Církve. Svatý Benedikt nám připomíná řád, který bychom všichni měli mít v našich životech.

Mnoho křesťanských laiků objevuje velkou důležitost Řehole, pokud ji aplikují v každodenním životě. Esther de Waal, anglikánka, kterou hluboce přitahuje benediktinství již od začátku osmdesátých let, píše: „Řehole nebyla ani nic nedostupného ani zastaralého ani překomplikovaného, ale tak bezprostřední a na místě, mluvící o věcech, které jsem již napůl věděla nebo jsem usilovala o jejich pochopení. Především mluví o životě, který není ve své podstatě nijak hrdinský, mnoho je ve skutečnosti stejné jako v kterékoliv obyčejné křesťanské rodině. Řehole mluví k těm, kdo hledají Boha uprostřed rušného, často zmateného a vyčerpávajícího denního života.“¹⁴⁴

¹⁴⁴ WALL de, Esther, in: OBLATE FORMATION BOOKLET, Saint Vincent Archabbey, 1995 rev. 2002, 30.

Každý člověk by se měl naučit přistupovat k problémům a řešit je. Jedna z největších pomocí, jakou může svatý Benedikt oblátům poskytnout, spočívá v posílení jejich schopnosti řešit nepříjemné a náročné situace. Zdá se, že dnešní lidé reagují na problémy doby nepřiměřeným způsobem: buď útekem a uzavřením se do sebe nebo silnou agresivitou. Řehole nám může být nápomocna jako průvodce při řešení životních problémů. Svatý Benedikt se snažil mnichy vést tak, aby dokázali problémy rozpoznat a snažili se o dosažení konkrétních cílů. Bylo třeba zvolit si správnou činnost a strategii na překonávání různých obtíží. Přitom je důležité mít na zřeteli, že součástí života jsou hodnoty jako trpělivost, námaha, vytrvalost a oběť.

Celé zaměření Řehole je na princip, že Bůh je všude a kdykoliv a tedy každou maličkost našeho obyčejného života je možné posvětit. Svatý Benedikt naléhá, abychom tomu věřili a podle toho jednali. Je to neobyčejná výzva, znamenající trvalou celoživotní odpověď, přesto je velmi jednoduchá a můžeme začít okamžitě. Má mnoho co říci k tomu, co velmi prospívá křesťanskému laikovi, který usiluje vést křesťanský život i v našem sekulárním světě. Navíc uspořádáním svého života podle benediktinské spirituality, kterou již žilo a žije mnoho lidí, má člověk lepší předpoklady pro růst v milosti než podle životního stylu, který by si sobecky vysnil podle sebe.

Každé společenství potřebuje cíl, který by jej přesahoval. Tím je pro Benedikta jednak hledání Boha, jednak Kristus sám, před nímž nic nesmí mít přednost. „Kristus je vlastním středem, který drží komunitu pohromadě. A společenství také potřebuje úctu ke každému jednotlivci. Ta je u Benedikta založena na víře v Krista v bratrovi a sestře. Jen tehdy, když v druhém dokážu vidět tajemství, mohu s ním dlouhodobě společně žít.“¹⁴⁵ Pro svatého Benedikta jsou oázou klidu dobře fungující vztahy mezi lidmi a láska ke Kristu.

3.2.1 Škola služby Pánu pro obláty

V Prologu Řehole se říká „založme školu služby Pánu“ (RB, Prolog 45). Díky benediktinům vzniklo v raném středověku mnoho škol, kde se dostalo vzdělání mnoha lidem, ale svatý Benedikt měl především v prvotním zájmu na mysli školu života v e světle Kristova výroku z Matoušova evangelia: „Vezměte na sebe mé jho a učte se ode mne,

¹⁴⁵ GRÜN Anselm, Benedikt z Nursie, Praha: Vyšehrad 2004, 99.

neboť jsem tichý a pokorného srdce: a naleznete odpočínutí svým duším. Vždyť mé jho netlačí a břemeno netíží“ (Mt 11,29–30).

Benediktinská škola má sloužit jako průvodce na cestě životem. Učí, jak přistupovat k životním situacím, k druhým lidem a sobě samým. „Bez ohledu na to, zda žijeme v klidných či nejistých dobách, vždy toho bude dost a dost, co nás bude trápit, vyvádět z míry, vzrušovat i ohrožovat. V tomto smyslu není žádná doba úplně klidná. Je pak nesmírně důležité, jak se ke všemu tomu, co nás v životě „mate“ a „děsí“, postavíme, kde budeme hledat nejen řešení problémů, ale i vlastní bezpečí a jistotu.“¹⁴⁶

Benediktova zásada hledat Boha a sloužit mu jako společenství je aktuální i dnes. Podařilo se mu vytvořit model soužití, kde je nosným prvkem stabilita a smíření. Ideál, který se snažil svatý Benedikt uvést v život v malém klášterním společenství, viděl ve struktuře prvotní církve. V Řeholi se nepíše o žádné systematické teologii společenství. Pouze se tu střídavě a realisticky popisuje, jakým způsobem se mají řešit konflikty v komunitě a jak se mají bratři chovat jeden k druhému. Vše spěje k jednomu cíli, a tím je společné hledání Boha a vzájemná posila při tomto úkolu.

Dnes si mnoho lidí neuvědomuje, že už není možné žít izolovaně, odděleni jedni od druhých, každá skupina nebo země uzavřená svou hranicí. Lidstvo jako celek, ať je jakkoli rozděleno na různorodé skupiny, přesto tvoří jednu rodinu. Skupiny a národy by neměly být navzájem v konfliktu, neboť válka je až příliš nebezpečná. Lidstvo je „jedno tělo“ (Srov. Řím 12,5) a v tomto těle záleží na každém jednotlivci. Dnes, více než kdy jindy, bychom si měli uvědomit jednotu lidské rodiny a pomáhat každé skupině osob hledat její identitu a místo v životě.¹⁴⁷

3.2.2 Obláti žijící rodinným životem

Život v manželství a v rodině je životem ve vztazích. Učí nás komunikaci, prohlubuje v nás naslouchání, odevzdávání se druhému, obětavost. Může tak být velkou školou života, díky níž se stáváme vnímavými pro druhé i pro Boha. Takový život je pak

¹⁴⁶ Moudrost mystiků s Vojtěchem KOHUTEM, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2008, 10.

¹⁴⁷ Srov. VANIER, Jean, Rodí se nová naděje, Praha: Zvon 1997, 18.

cestou k naplnění života podle Boží vůle. Velkým zdrojem požehnání jsou děti. Děti jsou školou života v Bohu. Jan Pavel II. se vyslovuje, že „dospělí se musí Božím cestám učit od dětí“ (z poselství k světovému dni míru). S tím také koresponduje výrok Písma: „*Nebudete-li jako děti, nevejdete do království nebeského*“ (Mt 18,3).

Jan Pavel II. mluví o protikladu civilizace smrti a civilizace života. Právě rodiny s dětmi jsou v dnešní sobecké, atomizované a bezdětné době velkým znamením. Zdůrazněme hned, že rozhodnutí mít děti je velká oběť. Požaduje zřeknout se vlastního způsobu života, mnoha zájmů a mnoha dobrých věcí. Poslušnost vůči Bohu samozřejmě zůstává, na místo poslušnosti vůči představenému nastupuje specifická forma: hledání společné jednoty, společné rozhodování a přizpůsobování se navzájem.¹⁴⁸

Obláti, kteří žijí rodinným životem, mají stejně jako ostatní křesťanské rodiny odpovědnost za to, aby rodina byla ohniskem víry, lásky a naděje. Je to místo, kde se rodí noví lidé a noví křesťané, místo prvotního a nejdůležitějšího předávání víry a místo pro vytváření vztahů. Rodina je prvním a přirozeným společenstvím plného křesťanského života ve všech jeho dimenzích, společenstvím, kde žije Kristus.

Cesta se začíná proslapávat už při vytváření vztahu mezi manželi – před svatbou i po ní. Zkušenost společné modlitby, sdílení ve víře a duchovní jednotě je mocným základem pro budoucí společenství rodiny. Kdo zakouší, jak silným prožitkem je společná modlitba s partnerem, ten bude usilovat přenést tuto zkušenost do rodiny. Kdo četl intenzivně Písmo a zná jeho moc, ten přemýšlí nad tím, jak s ním bude seznamovat své děti a jak bude vzájemně sdílet zkušenosti s působením Božího slova v životě člověka. Kdo se sám snaží být otevřený pro druhé, bude usilovat o to, aby i jeho rodina byla duchovně otevřená a snažila se být světlem a solí pro své okolí.¹⁴⁹

Manželské společenství je základ, na kterém se buduje větší společenství rodiny, tj. rodičů a dětí, bratří a sester, příbuzných a jiných spolubydlících. Toto společenství je založeno na přirozených poutech těla a krve. Křesťanská rodina je proto povolána získávat zkušenost nové, vlastní jednoty, která potvrzuje a zdokonaluje jednotu přirozenou

¹⁴⁸ Srov. MATĚNA Jaromír, Rodina – domácí církev, www.gybon.cz/matena/cirkev/texty/rtf/dom_cirk.rtf, 28. 12. 2010.

¹⁴⁹ Srov. tamtéž.

a lidskou. Všichni členové rodiny mají každý podle svých darů, milost a odpovědnost denně budovat společenství osob, tak aby se rodina stala školou plnějšiho lidství (FC 21).

Každý z nás je už ve křtu povolán ke kněžské, prorocké a pastýřské službě. Jen pomalu to objevujeme, jen málo uvažujeme o tom, jak tomuto poslání dostat. Živá rodina je fungující buňkou církve, důležitou součástí jejího organismu. Rodina od společenství církve jistě hodně přijímá – a také mu ale jistě může hodně nabídnout. Nejen až jednou tím, že z ní vyrostou noví dospělí členové církve, ale právě nyní. Rodina je potenciálním zdrojem požehnání pro své okolí kláštery a farnosti. Rodina je místem, kde se má protínat praktický každodenní život lidí s jejich vírou a duchovním životem, a to tak, aby se stal jediným křesťanským životem. Rodina se tak stává malým společenstvím víry, kde mohou všichni, kdo jej tvoří, nejen dávat, ale i přijímat.¹⁵⁰ Je důležité, aby rodiny, které patří do oblátského společenství, vzájemně utužovaly své vztahy modlitbou a setkáváním se v konkrétní klášterní komunitě.

3.2.3 Život ve společenství oblátů

Obláti žijí vlastním životem ve světě, ale zároveň patří do určité řeholní rodiny benediktinského kláštera. Získávají tak přímý podíl na benediktinské spiritualitě a stávají se součástí komunity. Může zde vzniknout požehnaný prostor pro nová povolání a milosti.

Dnes roste veliká touha po společenství. Vznikají různé alternativní komunity, protože lidé cítí potřebu společně prožívat svou víru. Po Druhém vatikánském koncilu začal v katolické církvi trend nových laických hnutí v církvi. Byl to do jisté míry přesun váhy od struktur „velké lidové církve“ k menším konkrétním skupinám.¹⁵¹ Žádné takové společenství by však nemělo zapomínat na onen benediktinský smysl pro míru. Uvědomit si, že jakékoliv společenství může dlouhodobě udržet naživu jen zdravý poměr mezi blízkým a vzdáleným. Nezapomenout také, že společenství potřebuje cíl, který se nalézá mimo ně.

¹⁵⁰ Srov. MATĚNA Jaromír, Rodina – domácí církev, www.gybon.cz/matena/cirkev/texty/rtf/dom_cirk.rtf, 28. 12. 2010.

¹⁵¹ Srov. GRÜN Anselm, Benedikt z Nursie, Praha: Vyšehrad 2004, 98.

Nová duchovní hnutí vytvářejí často uzavřené kruhy, stále více se oddělují od církve a vedou si život sama pro sebe. Svatý Benedikt nám přitom zanechal mnoho užitečných rad, jak vést opravdové soužití ve víře. Jedna z nich spočívá v jasné struktuře. Společenství potřebuje strukturu. Protože jenom emocionální blízkost jako základ nestačí. Je třeba zřetelnosti. Vztahy musí podléhat pravidlům. Jak už jsme si naznačili, „každé společenství potřebuje cíl, který je větší než ono samo“¹⁵². Tím je pro Benedikta cesta jednak hledání Boha v Kristu, před kterým „nesmí mít nic přednost“ (srov. RB 72,11). Kristus je vlastním středem, který komunitu drží pohromadě. A společenství potřebuje úctu také ke každému jednotlivci. Jen tehdy, když v druhém dokážu vidět tajemství, mohu s ním nebo s ní dlouhodobě dobře společně žít.¹⁵³

3.2.4 Benediktova pravidla pro život

Mniši a obláti benediktinských klášterů se snaží utvářet svůj život podle pokynů Řehole svatého Benedikta. Náš jedinečný život nám byl darován Bohem a záleží na nás, jakým způsobem jej prožijeme. Benediktova Řehole nám může být ukazatelem směru v naší chaotické době plné nejrůznějších podnětů a rychlých prožitků.

Už v Prologu čteme ono „*Naslouchej synu, mistrovu učení, nakloň k němu ucho svého srdce...*“ (RB, Prolog 1). Máme naslouchat, ano, ale čemu. Svět je doslova naplněn všemi možnými zvuky. Slyšet není jako by nic zvláštního. Celý den je již přeplněn hlukem od časného rána až do večera, kdy si po celodenním shonu jdeme „odpočinout“ k televizi.

Ohlušení okolním světem může postupně náš život umlčet. K tomu přistupuje ještě vnitřní hluk mých starostí, moje touhy, plány mé kariéry, moje nezaviněné nebo vědomé chyby a chybná rozhodnutí, mé zraněné sebevědomí. Jsou však cesty, na nichž je možné se naučit naslouchat. Svatý Benedikt nám ukazuje cestu mlčenlivosti a zmiňuje trojí rozměr naslouchání. Je to vnímavost vůči Božím tajemstvím, sobě samému a druhým lidem.¹⁵⁴

¹⁵² GRÜN Anselm, Benedikt z Nursie, Praha: Vyšehrad 2004, 99.

¹⁵³ Srov. tamtéž.

¹⁵⁴ Srov. SCHRÖER Stephan, Rady k vedení a spravování církve a dnešní společnosti podle Řehole sv. Benedikta, in: Getsemany č.84/1997, <http://www.getsemany.cz/node/2358>, 5.11.2010.

Křesťan si je vědom toho, že jeho schopnost mluvit k neviditelnému Bohu zcela závisí na schopnosti mu naslouchat. Víra se rodí hlavně v naslouchání. Boha mohu slyšet především skrze Písmo svaté, mohu mu naslouchat v dějinách a každodenním životě. Schopnost takto naslouchat vychází z časté četby evangelia, která věřící vychovává a v níž věřící formuje svou schopnost rozlišovat. Máme věnovat pozornost tomu, koho posloucháme, co slyšíme a jak nasloucháme. Stále musíme rozpoznávat Boží slovo v ostatních lidských slovech. V duchovním životě rosteme tím více, čím více nasloucháme. Naslouchání Bohu je třeba uchopit ve všech jeho dimenzích: mlčení, pozornosti a aktivního uchování slyšeného Slova.¹⁵⁵

Člověk v poslouchání poznává, že Bůh též naslouchá, je zcela ponořen do slyšení Boha, jenž ho předchází a stojí u základů celé bytosti. Apoštol Pavel říká: „*Neboť v něm žijeme, pohybujeme se, jsme...*“ (Sk 17,28). Naslouchání je kontemplativní postoj. Díky slyšení se křesťan snaží žít v Boží přítomnosti, v uvědomování si toho Druhého. Křesťan žije svůj život ve slyšení a naslouchání.¹⁵⁶ Vždyť nás už v Prologu Řehole svatý Benedikt vybízí slovy „*Naslouchej synu...*“ (RB Prolog 1). Nutí nás tím k zamyšlení, zda jsme skutečně otevřeni Božímu volání.

3.3 Poslání oblátů

Poslání oblátů bychom mohli shrnout do věty: „Dělat všechno to, co je v lidských silách, k větší slávě Boží“. Nic víc a nic méně. Snažit se o to, žít přirozeně svůj jedinečný život.

Obláti mají neustále usilovat o svou křestní obnovu. To je to, co nalezneme u svatého Benedikta pod pojmem obrácení mravů neboli konverze. Obláti se mají dále zlepšovat v duchovní oblasti, intelektuální, kulturní a společenské. Ve stanovách pro obláty je doporučeno, aby absolvovali duchovní cvičení, křesťanské semináře a podíleli se na životě církevní obce. Především, aby nezapomínali studium Písma a věnovali se *lectiu divina*.

¹⁵⁵ Srov. BIANCHI Enzo, Klíčové pojmy křesťanské spirituality, Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství, 2009, 75–76.

¹⁵⁶ Srov. tamtéž, 77.

Obláti kombinují práci a modlitbu. Pracují a žijí v Boží přítomnosti. Jsou trpěliví, spokojení, štedří, srdeční, těší smutné osamělé a zbytečně se nepoddávají malomyslnosti. Svědomitě plní své povinnosti a užívají duchovních nástrojů uvedených v Benediktově Řeholi ve čtvrté kapitole.

Obláti usilují o to být lidmi modlitby. Každý den je doporučeno, aby se modlili, alespoň některou část z Liturgie hodin, podle toho, jak to okolnosti dovolí. Modlitba udržuje duchovní bdělost a varuje před hříchem.

Obláti se zaměřují na aplikaci křesťanských ctností, jako jsou moudrost, spravedlnost, vůle a mírnost v reálném životě.

Obláti podporují komunitního ducha a Inou k benediktinskému společenství, ke kterému jsou přidružení. Posilují také ducha společenství ve svých vlastních rodinách a bezprostředním okolí.

Obláti mají také ekumenický charakter. Usilují o porozumění mezi věřícími, hledají shodné znaky víry, dávají stranou předsudky a usilují o ducha bratrství.¹⁵⁷

Svatý Benedikt založil svůj klášter na kopci, neboť chtěl, aby byl vidět. Ačkoli tolik učil pokoře, nechápal pokoru tak, že mniši mají svůj život před ostatními skrývat. Klášter nemá své světlo schovat pod nádobu, ale vystavit na svícen. „*Nemůže zůstat skryto město ležící na hoře*“ (Mt 5,14). Dnes by Benedikt nejspíš prezentoval své společenství na internetu a v médiích. Přinejmenším by o něm jistě nemlčel a vystupoval by na veřejnosti. Církev by hledala způsoby, jak se stát opět živým kvasem pro tento svět.¹⁵⁸ Duchovní cesta jednotlivého člověka má význam pro celý svět. Všichni jsme cestující na jedné lodi, která se nazývá Země. Duchovní cesta proměňující jednoho člověka proměňuje skrze toho člověka také lidi, kteří se s ním setkávají.

¹⁵⁷ Srov. TVEDTEN, B., *How To Be a Monastic and Not Leave Your Day Job*, Massachusetts, Brewster: Paraclete Press, 2006, 100.

¹⁵⁸ Srov. GRÜN Anselm, *Benedikt z Nursie*, Praha: Vyšehrad 2004, 105–106.

Závěr

Práce se zabývala tématem přínosu benediktinské spirituality pro laiky. Jejím záměrem bylo nastínit důležité rysy benediktinské spirituality, tak jak ji mohou prožívat i laici žijící ve světě. Snažila se postihnout význam slova oblát v benediktinském měřítku a přiblížit jej čtenáři. Oblátem je osoba, která cítila povolání k benediktinské spiritualitě, přičlenila se k určité konkrétní benediktinské komunitě a složila oblaturu do rukou tamějšího opata.

Obláti vnímají toto přičlenění ke klášteru jako velký dar. Vzájemně se mohou obohacovat na duchovní cestě. Stojí jako prostředníci mezi vnitřním a vnějším světem. Skrze ně tak mohou do světa prosakovat hodnoty, které jsou důležité pro křesťanský život. Od oblátů se předpokládá, že se budou účastnit života komunity. Je také žádoucí, aby úzce spolupracovali s klášterem, například i jako zaměstnanci. Obláti jsou důkazem, že skutečná touha po hlubší spiritualitě stále přitahuje mnoho křesťanů. Cítí, že v dnešní chaotické době, snad nemálo podobné té Benediktově, je bude tato duchovní cesta vyživovat a udržovat v neustálém hledání Boží přítomnosti.

Svatý Benedikt na počátku vůbec netoužil po tom založit nějakou komunitu. Naopak, ze studií v Římě utekl do samoty, aby se tak zachránil před světem, až na své cestě duchovního zrání dospěl ke společenství. Nechtěl vytvořit nic převratného, jen se snažil naučit lidi žít pospolu. Učil žít plný běžný život. Promyslíme-li poselství Řehole, objevíme, že máme hledat Boha s pomocí těch nejobyčejnějších nástrojů. Neboť Bůh už je zde, je v nás a mezi námi. My se máme především naučit vidět Krista a slyšet jeho hlas v druhých lidech. Svátý Benedikt nás vybízí k tomu, abychom si každý den uvědomovali Boží přítomnost skrze modlitbu a naslouchání v *lectio divina*.

Pokud se člověk stane oblátem svatého Benedikta, nic tak převratného v jeho životě nenastane. Nebude hned obdařen schopností mluvit jazyky, ani nebude mít zřejmé vidění. Život pod Řeholí je vlastně naprosto obyčejný. Jde však o to, že se obláti snaží plněji žít svoje křesťanské povolání, a to samo o sobě není vůbec malý závazek. Benediktinští obláti mohou být křesťané různých tradic a vyznání, což podporuje také mezináboženský dialog mezi církvemi.

Na to, že se s obláty do budoucna v benediktinských komunitách počítá, poukazuje i fakt, že opat primas Notker Wolf O.S.B. svolal do Říma již druhý celosvětový kongres oblátů, který vydal velmi plodné ovoce. Vychází z něj toto poselství. Obláti mají být připraveni každý den kráčet ve stopách Krista. Snaží se obejmout svět, aby mohli podat jako první ruku ke smíření a k léčení narušených vztahů. Skrze pohostinnost benediktinských klášterů a skrze vítající gesto oblátů lze dodat odvahu k návratu ke Kristu.

Svatý Benedikt používal mnoha výrazů k popisování cenobitního kláštera: škola, společenství, dům Boží, dílna. Klášter byl pro něj místem plnohodnotného setkávání lidí, kteří spolu sdílejí vzájemný pokoj, úctu a lásku s patřením na Krista. I v dnešní době plné lákavých nabídek na ukrácení času má život v klášteře svůj nezastupitelný význam. Je jakýmsi opěrným pilířem v rozhárané společnosti. Řeholní bratři, sestry a obláti mohou být nápomocni v prostupování světa monastickým ideálem a mají s čím pomoci. Vždyť skrze ně se předává poselství, že benediktinský duch je znakem míru, řádu, jemnosti a klidu, tichý svědek proti nestabilitě a nepokoji v dnešní době. Ono *Pax Benedictina* přináší mír a pokoj do našich srdcí.

Přehled použitých zkratek

AA – *Apostolicam Actuositatem* (Dekret o apoštolátu laiků)

EN – *Evangelii nuntiandi* (Hlásání evangelia)

FC – *Familiaris Consortio* (O úkolech křesťanské rodiny v současném světě)

CHL – *Christifideles laici* (O povolání a poslání laiků v církvi a ve světě)

KKC – Katechismus katolické církve

LG – *Lumen Gentium* (Věroučná konstituce o církvi)

RB – *Regula Benedicti* (Řehole Benediktova)

Zkratky a názvy biblických knih jsou převzaty z českého ekumenického překladu Bible, vydané ČBS 1995.

Seznam literatury

Prameny a církevní dokumenty

- Dokumenty II. vatikánského koncilu, Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství 2002;
- JAN PAVEL II.: *Familiaris Consortio* (O úkolech křesťanské rodiny v současném světě), Praha: Zvon, 1996;
- JAN PAVEL II.: *Christifideles laici* (O povolání a poslání laiků v církvi a ve světě), Praha: Zvon, 1996;
- JAN PAVEL II.: *Reconciliatio et paenitentia* (O smíření a pokání v dnešním poslání církve), Praha: Zvon, 1996;
- Kodex kanonického práva (*Codex iuris canonici*), Praha: Zvon, 1994;
- PAPEŽSKÁ BIBLICKÁ KOMISE, Výklad bible v církvi, Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství, 1993;
- PAVEL VI.: *Evangelii nuntiandi* (Hlásání evangelia), Praha: Zvon, 1990;
- PAVEL VI.: *Populorum progressio* (O rozvoji národů), Praha: Zvon, 1996;
- ŘEHOLE BENEDIKTOVA, Praha: Benediktinské arcioptství sv. Vojtěcha a sv. Markéty 1998;
- ŘEHOLE SV. BENEDIKTA latinsky a česky, vydali čeští benediktini v Praze, 1993;
- Stanovy pro obláty sv. otce Benedikta žijící ve světě, opatství Emauzy, nepublikováno;
- Stanovy pro obláty (návrh pro břevnovské arcioptství sv. Vojtěcha a sv. Markéty), nepublikováno;
- Vademecum benedyktynského oblata, Tyniec 1986.

Sekundární literatura

- AUMANN Jordan, Křesťanská spiritualita v katolické tradici, Praha: Karolinum, 2000;
- BUBEN Milan M., Encyklopedie řádů a kongregací v českých zemích II., Praha: Libri 2004;
- BIANCHI Enzo, Klíčové pojmy křesťanské spirituality, Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství, 2009;
- FIORES de, Stefano a GOFFI, Tullo (edd.), Slovník spirituality, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl. 1999;
- FRANK Suso Karl, Dějiny křesťanského mnišství, Praha: Benediktinské arcioptství sv. Vojtěcha a sv. Markéty 2003
- GRÜN Anselm, Benedikt z Nursie, Praha: Vyšehrad 2004;

- HERRWEGEN Ildefons, Smysl a duch Benediktovy řehole, Libice nad Cidlinou: Gloriet, s.r.o. 2008;
- HERRWEGEN Ildefons, Svatý Benedikt - obraz osobnosti, Opus Dei, 1940;
- HOLDAWAY, Gervase, The Oblate Life, Norwich: Canterbury Press, 2008;
- HOLZHERR Georg, Řehole Benediktova, uvedení do křesťanského života (komentář), Praha: Benediktinské arcidiocésní ústředí sv. Vojtěcha a sv. Markéty, 2001;
- JIRÁSKO Luděk, Církevní řády a kongregace v zemích českých, Praha: Fénix 1991;
- KÁBRT, J., KUCHARSKÝ, P. a kol., Latinsko – český slovník, Praha: Leda, 2000;
- KADLEC Jaroslav, Dějiny katolické církve I., Olomouc: Vydavatelství UP, 1993;
- KADLEC Jaroslav, Dějiny katolické církve II., Olomouc: Vydavatelství UP, 1993;
- KOCH Kurt, Konfrontace nebo dialog?, Praha: Vyšehrad, 2000;
- KOMPENDIUM KATECHISMU KATOLICKÉ CÍRKVE, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl. 2006;
- LAWRENCE Hugh, Dějiny středověkého mnišství, Praha: Vyšehrad, 2001;
- MORRIS, Augustine, Oblates life with St. Benedict, Elmore Abbey, 1992;
- Moudrost mystiků s Vojtěchem KOHUTEM, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2008;
- NEUNER Peter, Laici a klérus? – Společenství božího lidu, Praha: Vyšehrad, 1997;
- NIGG Walter, Benedikt z Nursie, Praha: Zvon 1991;
- Řehole Benediktova s Prokopem SIOSTRZONKEM, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2005;
- STEWART Columba, OSB, Modlitba a komunita, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2004;
- The Benedictine Handbook, Collegeville, MN: The Liturgical Press, 2003;
- TVEDTEN, Benet, How To Be a Monastic and Not Leave Your Day Job, Massachusetts, Brewster: Paraclete Press 2006;
- VANIER, Jean, Rodí se nová naděje, Praha: Zvon 1997;
- VENTURA Václav, Spiritualita křesťanského mnišství 1, Praha: Benediktinské arcidiocésní ústředí sv. Vojtěcha a sv. Markéty, 2006;
- VILÍMKOVÁ Milada, PREISS Pavel, Ve znamení břevna a růží, Praha: Vyšehrad 1989;
- VLČEK, P., SOMMER, P., FOLTÝN, D., Encyklopedie českých klášterů, Praha: Libri 1997;
- VOGÜÉ de, Adalbert, Čtyři statě o Řeholi sv. Benedikta, Benediktinské sešity, svazek 2;
- VOGÜÉ de, Adalbert, Mnišská komunita, Benediktinské sešity, svazek 3.

Internetové odkazy

- sv. JERONÝM: Komentář ke knize proroka Izaiáše, čl. 1 – 2.,
<http://breviar-op.cz/default.htm>, 10.3.2011.
- KAPLÁNEK, M., Teologie laikátu 1 – 2, přednášky na KTF UK v r. 2002,
www.tf.jcu.cz/getfile/281ee54c7e14b92f, 28.12.2010;
- KOHUT, V., Křesťanské životní stavy, studijní materiály pro KTF UK, 2007,
<http://ktf.cuni.cz/~kohut/zs/>, 16. 3. 2011;
- MATĚNA Jaromír, Rodina – domácí církev,
www.gybon.cz/matena/cirkev/texty/rtf/dom_cirk.rtf, 28. 12. 2010;
- OBLATE FORMATION BOOKLET, Saint Vincent Archabbey, 1995 rev. 2002,
<http://www.osb.org/sva/obl/oblaform.html>, 27. 8. 2010;
- SCHRÖER Stephan, Rady k vedení a spravování církve a dnešní společnosti podle Řehole sv. Benedikta, in: Getsemany č.84/1997, <http://www.getsemany.cz/node/2358>, 5.11.2010;
- STATUTY – Oblatów świeckich Opactwa Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Tyńcu, Kraków 2009, 7.; <http://www.tyniec.benedyktyni.pl>, 8.1.2011;
- Bez autora, <http://www.benedictine-oblates.org/2009/annuncio-en.htm>, 14.3.2011;
- Bez autora, <http://www.benediktinky.cz/rad-a-dum/Spiritualita.html>, 4. 6. 2010;
- Bez autora, <http://breviar-op.cz/default.htm>, 10.3.2011;
- Bez autora, <http://www.emauzy.cz/index.php?idx=3>, 14.3.2011;
- Bez autora, <http://www.iencyklopedie.cz/oblaci/>, 20. 10. 2010;
- Bez autora, <http://www.vira.cz/modlitba-meditace>, 11. 5. 2010.